TARPTAUTINĖS MOTERS DIENOS PROGA SVEIKINAME LIETUVES IR VISO PASAULIO MOTERIS, KOVOJANČIAS UŽ PASAULINĘ TAIKĄ IR VISOS ŽMONIJOS ŠVIESESNĮ RYTOJŲ

LAISVĖ
Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park, N. Y. 11417
Telephone: 641-6887
Area Code 212

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y., under the Act of March 3, 1879.

LAISVĖ

THE LITHUANIAN WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Savaitinis
Jungtinėse Valstijose $12.00
Kanadoje $15.00
Kitur užsienyje $15.00
Pavienio egzemploriaus kaina 25 centai

PRICE 25 c.

NO. 10 ★ ★ ★ ★ ★ ★ PENKTADIENIS, KOVO [MARCH] 6, 1981 OZONE PARK, N. Y. 11417 ★ ★ ★ ★ ★ ★ 70-IEJI METAI

KRISLAI

Moters Dienos proga
Frederick Douglas
Moterys valdžių viršūnėse
Ekskursijos į Lietuvą
Netekome žymios JAV pažangios kovotojos

IEVA MIZARIENĖ

Sekmadienį minėsime Moters Dieną. Sveikinu visas lietuves moteris Tarybų Lietuvoje, Kanadoje, JAV ir visur kitur. Tegu mūsų pastangos palaikyti taiką pasaulyje išsipildo kuogreičiausiai.

Šį sekmadienį Laisvės salėje New Yorko moterys ruošia Moters Dienos minėjimą. Kviečiame visas apylinkės moteris ir visus vyrus su mumis dalyvauti.

□

Frederick Douglas, kovotojas už juodųjų žmonių lygybę, gimė 1817 metais vasario mėnesį ir mirė 1895 m. vasario mėnesį. Jis kovojo už panaikinimą vergijos ir už davimą teisių juodiesiems balsuoti.

Jis kovojo už lygias teises moterims. Tai buvo pripažintas vienu talentingiausiu žmogumi ne tik tarpe juodųjų bet ir visų žmonių.

□

Moterys žengia pirmyn! Tik pagalvokime! Visame pasaulyje yra tik trys moterys valdžių viršūnėse. Norvegijoj premjere išrinkta pirmoji moteris toje šalyje Odvar Nordli, 53 metų senumo. Indira Gandhi premjerė Indijoj, o Margaret Thatcher — Anglijoj.

□

Šiais metais "Laisvės" ekskursijos į Tarybų Lietuvą ruošiamos dvi. Pirmoji išvyks birželio 22 d. ir grįš liepos 8 d. Antroji vyks apie vidurį rugpjūčio. Abi grupės Lietuvoje išbus po 10 dienų. Kelionė iš New Yorko kainuos $1,410. Kurie manote vykti, prisiųskite Laisvės administracijai $100 užstato.

□

Sausio 2 d., sulaukusi 93 metų, mirė žymi profesorė Louise Pettibone Smith, kuri per visą savo ilgą gyvenimą rėmė nuskriaustuosius. Ji ypatingai daug kovojo už ateivių teises.

1950 metais ji kovojo prieš tą negarbingą McCarran bilių. Vėliau ji kovojo prieš ateivių deportavimą, prieš Washingtono įsakymą "komunistinio fronto" organizacijoms registruotis.

Minėdamos Kovo Aštuntąją moteris turime šią garbingą kovotoją prisiminti.

Atlanta. — Tuo tarpu, kai vietos policija ėmėsi naujų žygių, ieškant žudiko ar žudikų, kurie nužudė 21 vaiką, civilinių teisių grupė šv. Pilypo katedroje pradėjo pamaldas už žuvusiuosius. Policija sako, kad ji dabar mano, jog žudiku gali būti baltos rasės vyras, vairuojantis automobilį, panašų į policijos ir gal būt net dėvintis policininko uniformą.

DIDĖJA DARBININKŲ IŠNAUDOJIMAS

New York. — Valdžios ir unijų investigatoriai teigia, kad pastarųjų dešimties metų laikotarpyje šiame mieste nepaprastai padidėjo vadinamų "sweatshops" skaičius. Tai daugiausia siuvyklos, kuriose už mažiausią kainą ir beveik nežmoniškose sąlygose dirba apie 50 tūkstančių darbininkų, daugiausia moterų.

Apskaičiuojama, kad dabar tokiu "šapų" esama arti 3 tūkstančių, kai tuo tarpu prieš dešimt metu buvę apie 200. Dirbantieji daugiausia yra užsieniečiai, nelegaliai atvykusieji iš Hong Kongo, Pietų Korėjos, Dominikonų respublikos, Haiti ir Lotynų Amerikos šalių. Jų darbo jėgą išnaudoja darbdaviai, vidutiniškai mokėdami po $1.50 į valandą, o darbo savaitė esanti 50 valandų, be jokių viršvalandžių.

Anksčiau tos dirbtuvėlės kūrėsi ir plėtėsi New Yorko kinų rajone, dabar jų esama visur: Bronxe, Queense, Brooklyne ir net Staten Island. Taip pat jos plečiasi ir New Yorko kaimynystėje — New Jersey ir kai kuriose Westchester dalyse.

Pagal tvarką, visa eilė valdžios įstaigų yra atsakingos už tokią padėtį, bet jokių reidų nebuvę bent pastaraisiais metais nuo to garsaus reido Chinatown šapose prie pusantrų metų. Teisinamasi, kad neturima pinigų inspektorių algoms.

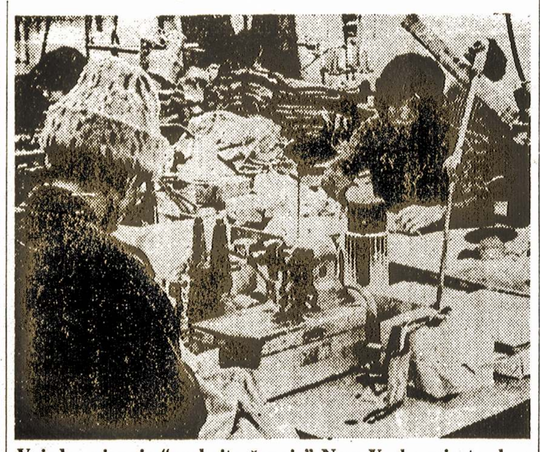

Vaizdas vienoje "prakaito šapoje" New Yorko mieste, kur savininkas buvo nubaustas už nesilaikymą priešgaisrinės apsaugos taisyklių, bet ne už darbininkų išnaudojimą.

157 grupės prieš Reagano planą

Washington. — Tuo metu, kai Reagano administracija pakartotinai pranešė, kad dar apie 13 bilijonų dolerių turi būti numušta nuo paskelbto biudžeto, čia susidarė opozicija, kurios atstovaujamų organizacijų skaičius jau siekia apie 160. Tos organizacijos, kurių tarpe yra kultūros, sveikatos, švietimo, religijų ir įvairių kitų sričių atstovai, pareiškė, kad jos veiks prieš prezidento numatytus biudžeto apkarpymus, kad nenukentėtų jų atstovaujami interesai.

TRUMPAI

Washington. — Reagano administracijos vairuotojai skelbia, kad greičiausia reikės atidėti posėdžius dėl nusiginklavimo su Tarybų Sąjungos atstovais. Anksčiau buvo numatyta, kad tie posėdžiai Genevoje turi prasidėti kovo 25 d. Aiškinama, kad reikėsią posėdžius turėti vėliau, nes amerikiečiai dabar dar nesą jiems tinkamai pasirengę.

Ottawa. — Būsimas Amerikos prezidento Reagano susitikimas kovo 10 d. su Kanados premjeru Pierre Elliott Trudeau laikomas kaip JAV ir Kanados draugystės išbandymas. Kanadiečiai ypač susirūpinę, kad JAV Senatas nenori patvirtinti prieš porą metų priimtos žuvininkystės sutarties.

Paris. — Vos 30 sekundžių užtruko gudriems prancūzams išgelbėti iš kalėjimo du savo draugus. Jie išnuomavo malūnsparnį ir su juo atskrido į kalėjimą, nusileido šalimais esančiame stadione, pasiėmė kalinius ir, sukėlę dulkių debesį, nuskrido. Spauda rašo, kad šis žygis panašus į neseniai Amerikoje bandytąjį, bet skirtingas tuo, kad įvykdytas šimtu procentų, o amerikietiškasis nepavykęs.

Mexico City. — Meksikiečiai su ironija pasitiko žinią, jog prez. Reagan ketinąs paskirti aktorių John Gavin ambasadorium į Meksiką. Tas aktorius, sako, dažnai matomas per Meksikos TV garsinant romą.

Washington. — Čia paskelbta, kad JAV sutiko palaukti kelis mėnesius apie $90 milijonų skolos, kurią Lenkija turėjo šiomis dienomis grąžinti. Šis JAV gestas laikomas draugišku Lenkijai. Panašiai jau yra pasielgusios ir kitos šalys, kurioms Lenkija esanti skolinga.

Cairo. — Egipto kairiųjų progresyvių partija atžymėjo vienerių metų sukaktį atstačius diplomatinius ryšius su Izraeliu atsišaukimu, kuriame tvirtina, kad tas ryšių sunormalinimas įvykdytas arabų sąskaiton. Protesto ženklan sudeginta Izraelio vėliava.

Vancouver, Wash. — Malūnsparnis, kuriuo keliavo JAV geologinės tarnybos darbuotojai, tiriantys St. Helen's ugniakalnį, nukrito ir sudužo visiškai prie ugniakalnio. Laimė, kad nebuvo aukų.

New York. — Gegužės Pirmosios šventės minėjimas čia įvyks gegužės 2 d., šeštadienį. Paradas prasidės nuo Tompkins aikštės parko, o Union aikštėje įvyks mitingas.

Lenkijos ministras pirmininkas gen. Wojciech Jaruzelski tikrina krautuves, norėdamas, kad visur būtų tiekiama pakankamai maisto ir prekių.

Pažadėjo paramą Kubai

Maskva. — TSRS spaudos agentūra Tass pranešė, kad Tarybų Sąjungos vadovas Leonidas Brežnevas buvo susitikęs su Kubos prezidentu Fideliu Castro ir jį užtikrino, kad Tarybų Sąjunga visomis išgalėmis parems Kubą prieš Amerikos "imperialistų kampaniją". Prez. Castro dalyvauja 26-ajame TSRS Komunistų partijos suvažiavime.

Britė už palestiniečius

Washington. — Čia besilankanti britų ministrė pirmininkė Margaret Thatcher, kalbėdama Georgetown universitete, kur jai buvo įteiktas garbės daktaratas, pareiškė, kad, nagrinėjant Palestinos klausimą, pasitarimuose turi būtinai dalyvauti ir Palestinos Laisvės Organizacija, kurios vadu yra Assir Arafat.

Ši jos nuomonė skiriasi nuo JAV prezidento Reagano ir Izraelio premjero Begano tuo klausimu, bet kitais klausimais, pavyzdžiui, ekonomikos srityje, ji yra visiškai tos pačios nuomonės, kaip ir prez. Reagan. Ji remia jo ekonominę programą ir sako, jog reikia, kad JAV doleris būtų išlaikytas aukštai.

Bonn, Fed. Vokietija. — Federalinės Vokietijos kalbėtojas Kurt Becker spaudos konferencijoje pareiškė, kad jo vyriausybė su pasitenkinimu sutikusi žinią apie tai, kad Tarybų Sąjunga, kaip pareiškė Leonidas Brežnevas 26-ajame Komunistų partijos suvažiavime, esanti pasiruošusi tęsti pasitarimus su JAV dėl nusiginklavimo.

Patenkintas kelione

Roma. — Popiežius Jonas Paulius laimingai sugrįžes iš po dvylikos dienų viešnagės Tolimuosiuose Rytuose, pareiškė, kad jis dėl taikos esąs pasirengęs keliauti bet kur, net ir į Tarybų Sąjungą, jei tik sąlygos būtų palankios.

Jo viešnagės tikslas — taikos reikalas, o dėl taikos jis niekur nesigailėtų keliauti. Jis savo kalboje pabrėžė, jog didžiausią jam įspūdį visoje kelionėje padarė apsilankymas Hiroshimoje ir Nagasaki miestuose, kur pereito karo metu amerikiečiai numetė atominę bombą, priversdami japonus pasiduoti. Popiežius pareiškė, kad jis ten meldėsi už visą žmoniją, kad ateityje būtų išvengta tokių naikinančių karų.

GUS HALL SPAUDOS KONFERENCIJOJE

JAV Komunistų partijos gen. sekretorius Gus Hall spaudos konferencijoje Maskvoje, kur jis su JAV delegacija yra išvykęs dalyvauti 26-ajame Tarybų Sąjungos Komunistų partijos suvažiavime.

New York. — The New York Times, kuris paprastai šykšti žinių apie komunistus, o ypač apie amerikietiškuosius, vasario 27 d. laidos antrajame puslapyje įsidėjo ilgoką reportažą apie JAV Komunistų partijos gen. sekretoriaus Gus Hall spaudos konferenciją, įvykusią Kremliuje, kongreso rūmuose, kur šiuo metu posėdžiauja 26-asis Tarybų Sąjungos Komunistų partijos suvažiavimas.

Prie reportažo pridėta ir Gus Hall dviejų skilčių nuotrauka. Reportažo autorius Anthony Austin. Žurnalistas smulkiai aprašo Gus Hall gyvenimą ir jo partinę veiklą Amerikoje. Ta spaudos konferencija su amerikiečiais įvyko kaip tik dienai praėjus nuo Gus Hall kalbos, kurią jis pasakė suvažiavimo dalyviams, pareikšdamas, kad socializmas tikriausiai esąs žmonijos išgelbėjimas. Prieš susitikdamas su amerikiečiais žurnalistais, Gus Hall turėjo spaudos konferenciją su visais užsienio spaudos atstovais.

The New York Times atstovas rašo, kad Gus Hall kalbėjo tvirtai, kaip kirviu nukirsdamas. Esą, jis tvirtino, jog Leonido Brežnevo kalba pralaužė kelią detentei ir atvėrė kelią taikai. Prezidento Reagano kovingas kalbas jis vertino kaip priemonę paveikti amerikiečių visuomenę ir ją paruošti kariniams ėjimams. Prezidentas einąs su monopolijomis, bet tautos jis negalės apgauti.

Maskva. Vasili Kuznecov, Tarybų Sąjungos prezidento pirmasis pavaduotojas ir Komunistų partijos Centro Komiteto narys, vasario 27 d. įteikė JAV Komunistų partijos gen. sekretoriui Gus Hall Draugystės ordiną. Tas aukštas apdovanojimas paskirtas ryšium su Gus Hall 70 metų amžiaus sukaktimi.

Tarybų Sąjungos Komunistų Partijos 26-ojo suvažiavimo garbės svečiai: iš k. i d.: Lenkijos Stanislaw Kania, Vietnamo — Le Duan, Kubos Fidelis Castro. Antroje eilėje — viršuje — Rytų Vokietijos ministras pirmininkas Willy Stoph, Lenkijos min. pirm. gen. Wojciech Jaruzelski ir JAV Komunistų partijos gen. sekr. Gus Hall.

LAISVĖ LITHUANIAN WEEKLY

PUBLISHED BY THE LITHUANIAN COOPERATIVE PUBLISHING SOCIETY, INC.

Published Fridays, except in case of holidays

102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK, N. Y. 11417

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.

Established April 5, 1911

ANTHONY BIMBA, Editor in chief

EVA T. MIZARA, Editorial Assistant & Business Manager

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year $12.00	United States, per 6 months...$6.50
Canada, Lat. Amer., per year .$15.00	Canada, Lat. Amer., 6 months .$8.00
Foreign countries, per year ...$15.00	Foreign countries, 6 months ...$8.00

Lygybė, pažanga ir taika!

Tokiu šūkiu eina jau šeštieji metai, kai Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos trisdešimtoji sesija paskelbė laikotarpį nuo 1976 iki 1985 metų Moters dešimtmečiu.

Šį faktą su pasididžiavimu prisimename dabar, Kovo 8-osios, Tarptautinės moters dienos išvakarėse. Ji pažymima visame pasaulyje kaip jėgų telkimo ir solidarumo diena kovoje už moterų lygiateisiškumą, už taiką ir socialinę pažangą, už tautų laisvę ir nepriklausomybę. Visą pasaulio moterų judėjimo veiklą koordinuoja Tarptautinė demokratinė moterų federacija. Tai masinė demokratinė organizacija, kurios būstinė įsikūrusi Vokietijos Demokratinės respublikos sostinėje Berlyne.

Tarptautinis moterų judėjimas savo ištakose glaudžiai siejamas su žymios tarptautinio darbininkų judėjimo veikėjos, vienos iš Vokietijos Komunistų partijos įkūrėjos Klaros Cetkin vardu. Ji dar 1889 metais II Internacionalo steigiamajame kongrese Paryžiuje iškėlė moterų proletarinio judėjimo programą. 1892-1917 metais K. Cetkin redagavo laikraštį "Gleichheit" ("Lygybė"), kuris suvaidino ypač svarbų vaidmenį pirmojo pasaulinio karo metu, likdamas ištikimas proletariato solidarumo idėjai. Šios energingos moters iniciatyva 1907 metais Štutgarte buvo surengta pirmoji tarptautinė moterų konferencija, o antrojoje, kuri įvyko 1910 metais Kopenhagoje, Klaros Cetkin pasiūlymu nutarta kovo 8-ąją paskelbti Tarptautine moters diena.

Jungtinių Amerikos Valstijų moterys gali didžiuotis, kad Moters dienos minėjimas prasidėjo šiame krašte. 1908 metų kovo 8 dieną New Yorke, Rutgers aikštėje, įvyko daugiatūkstantinė moterų demonstracija. Daugumą demonstracijos dalyvių sudarė imigrantės, kurios puikiai suprato, kad tik tada sugebės užsitikrinti tinkamesnes darbo sąlygas ir apsisaugoti nuo ekonominio išnaudojimo, jeigu bus organizuotos.

Nuo to laiko, kaip sakoma, daug vandens nutekėjo, pasikeitė ir moterų gyvenimo bei darbo sąlygos, bet spręstinų problemų nemažėja. Buržuazinėje visuomenėje vis dar egzistuoja ekonominis ir socialinis moterų diskriminavimas, kurį papildo politinė ir teisinė nelygybė. Pavyzdžiui, Japonijoje tarp parlamento deputatų tik 1.4 procento moterų, prefektūrų, miestų ir gyvenviečių municipaliniuose susirinkimuose moterų yra tik apie 1 procentą. JAV kongrese — 17 moterų, o federaliniuose ir vietiniuose valdžios organuose amerikietės sudaro tik 5 procentus. Kai kuriose kapitalizmo šalyse už vienodą su vyrais darbą moteris gauna žymiai mažesnį atlyginimą. Pavyzdžiui, Prancūzijoje — 17 procentų, Švedijoje — 24, Belgijoje — 31,9, Vokietijos Federatyvinėje respublikoje — 33, Olandijoje — 39,3, Japonijoje — 44 procentais mažiau. Daugiau kaip 550 milijonų moterų pasaulyje nemoka nei skaityti, nei rašyti. Ypač daug neraštingų (85,7 procento) tarp arabų moterų.

Ypač daug padaryta, kad moteris taptų lygiateise savo šalies piliete, Tarybų Sąjungoje. Ten nuolat lengvinamos moters darbo ir buities sąlygos, rūpinamasi motinos ir vaiko sveikatos apsauga, švietimu, kultūros ugdymu, jai suteiktos visos politinės ir socialinės teisės lygiai su vyrais. Didelį indėlį kūrybiniame moterų organizacijų darbe įneša ir Tarybų Lietuvos moterys.

Tarybų šalyje visus Tarptautinės demokratinės moterų federacijos nutarimus įgyvendina Tarybinių moterų komitetas. Jis palaiko ryšius su 250 nacionalinių ir tarptautinių organizacijų iš 120 pasaulio šalių. Prie jo įsteigta apie 20 komisijų, kurių veikloje dalyvauja įvairių mokslo organizacijų, įmonių, kultūros ir meno įstaigų atstovės.

Šiuo metu Tarybų Sąjungoje daugiau kaip 90 procentų darbingo amžiaus moterų dirba arba mokosi. Iš 290 didelių profesinių grupių, kurios apima visas veiklos rūšis liaudies ūkyje, praktiškai nėra tokių, kur nedirbtų moterys, o 156-iose iš jų moterų dalis sudaro 50 ir daugiau procentų. Tarp kolūkiečių — beveik pusė moterų, tarp agronomų, veterinarų ir zootechnikų, turinčių aukštąjį išsilavinimą — 40 procentų moterų.

Tarybinės moterys aktyviai dalyvauja šalies visuomeniniame ir politiniame gyvenime. Liaudies deputatėmis išrinkta daugiau kaip vienas milijonas moterų. Tuo tarpu visų kapitalistinių šalių parlamentuose kartu paėmus moterų mažiau, negu TSRS Aukščiausiojoje Taryboje.

Labai iškalbingi, pavyzdžiui, ir tokie faktai bei skaičiai. Tarybų Sąjungoje iš 3 inžinierių viena moteris, Prancūzijoje — viena iš 50, JAV — viena iš 100. TSRS iš 5 gydytojų — 4 moterys, Prancūzijoje — viena iš 10, JAV — viena iš 13.

Šiuo metu Tarybų šalyje beveik 498 tūkstančiai moterų — mokslo darbuotojų. Iš jų 4,8 tūkstančio — mokslų daktarės, 97,4 tūkstančio — mokslų kandidatės, 2,5 tūkstančio moterų turi akademiko, nario korespondento mokslinį laipsnį.

Nors ir neturėdamos vienodų teisių, darbo bei buities sąlygų, visos pasaulio moterys turi bendrą tikslą, bendrus siekius. Tai — kova už taiką, už vaikų, tuo pačiu ir visos planetos ateitį.

Su Jūsų visų šventė, mielosios moterys!

Kas ką rašo ir sako

JAU IR PRANCŪZAI SMERKIA AMERIKOS POLITIKĄ

Iš Paryžiaus pranešime "Amerikos karinis skverbimasis" vasario 2 d. skaitome:

"Pentagonas plečia savo karinį aktyvumą Artimųjų ir Vidurinių Rytų rajone. Kaip praneša Paryžiuje leidžiamas savaitraštis "Afrik Azi", remdamasis diplomatiniais šaltiniais, Saudo Arabijoje dabar yra daugiau kaip 70 tūkstančių Amerikos patarėjų ir specialistų. Savaitraštis primena, kad Jungtinės Valstijos patiekė į šią šalį keturis išankstinio pranešimo sistemos AVAKS šnipinėjimo lėktuvus, taip pat įrengė apie 12 radarinių stočių.

Amerikos karinis skverbimasis, nurodo "Afrik Azi", ypač pastebimas aviacijoje, ruošiant nacionalinę gvardiją, žvalgyboje."

ĮDOMUS POPIEŽIAUS RAGINIMAS BEI PATARIMAI

Neseniai popiežius Jonas Paulius II lankėsi Filipinuose. Jį ten sutiko didelės minios tikinčiųjų, katalikų, kuriems išdrožęs "griežtą kalbą". Jo raginimai ir patarimai, matyt, nepatinka mūsų klerikalams. Chicagos marijonų "Draugas" jų negiria ir popiežiaus už juos nesveikina.

Po antrašte "Griežta popiežiaus kalba Filipinuose" marijonų organe skaitome:

"Iškilmingame Filipinų prezidento priėmime popiežius Jonas Paulius II-sis pasakė svarbią kalbą, apeliuodamas užbaigti neteisingumą, skurdą, nelygybę, ragindamas gerbti žmogaus pagrindines teises. Reformos turi vykti be neapykantos, be smurto, atmetant materialistines, klasių kovos ideologijas, kalbėjo popiežius. Priminęs, kad dažnai valstybės vyrai kalba apie valstybės saugumą ir jo vardan suvaržo žmonių laisves, popiežius pabrėžė, kad Bažnyčia visada laikėsi pažiūros, kad įvairios organizacijos, taipgi — ir valstybės yra steigiamos tarnauti žmogui.

Popiežius tarė žodį ir kunigams: nesikiškite į politiką. Prieš jam atvykstant, už žmogaus teises demonstravo vienos Filipinų seminarijos klierikai ir susikirto su saugumo pareigūnais. Kunigai turi atsiminti, kad jie nėra socialiniai ar politiniai vadai ir turi nesikišti į pasauliečių reikalus, pasakė popiežius.

Jis priminė Filipinų gyventojams, kad jie yra vienintelė katalikiška valstybė visoje Azijoje, todėl turi duoti pavyzdį, parodyti savo kaimynams krikščioniškos kultūros vertybes."

Na, o kaip žinia, mūsų klerikalai iki ausų paskendę visokioje reakcinėje politinėje veikloje.

GRIEŽČIAUSIAI PROTESTUOJA PRIEŠ TERORISTŲ SIAUTĖJIMĄ

Tarybinės žinių agentūros "ELTA" vasario 5 d. pranešime "Antitarybiniai išpuoliai New Yorke" Vilniaus dienraštyje "Tiesa" sakoma:

Tarybines moteris ir vaikus, kurie vaikščiojo New Yorko centriniame parke, apsupo grupė sionistinių chuliganų. Jie trukdė jiems eiti, grasino ir įžeidinėjo. Išgąsdinti vaikai ir moterys buvo priversti skubiai palikti parką.

Iš Tarybų Sąjungos atstovybės pastato išėjusius diplomatus užpuolė sionistinių chuliganų gauja. Pasigirdo grasinimai, kad su jais bus fiziškai susidorota.

Tą pačią dieną chuliganai panaudojo jėgą prieš vieną tarybinių Jungtinių Tautų sekretoriato darbuotojų, mėgindami jį partrenkti. Jam neleido paskambinti telefonu, sėsti į taksi.

Tokie yra kai kurie iš paskutinių epizodų, apibūdinančių nežabotus antitarybinių padugnių išpuolius New Yorke, kuriems neduoda deramo atkirčio Amerikos valdžia. TSRS nuolatinė atstovybė prie Jungtinių Tautų nusiuntė JAV misijai prie tarptautinės bendrijos notą. Joje nurodoma, kad priešiški antitarybinių elementų veiksmai atstovybės darbuotojų, jų šeimų narių, Tarybų Sąjungos piliečių New Yorke atžvilgiu pastarosiomis dienomis įgavo plačiai suorganizuotos teroristinės kampanijos pobūdį, kuri pamina ne tik tarptautinės teisės normas, bet ir elementarius humaniškumo principus.

TSRS atstovybė prie Jungtinių Tautų pažymi, kad priešiški organizuotų sionistinių gaujų veiksmai yra ypač pavojingi, nes reiškia perėjimą prie tiesioginio fizinio smurto. Reikia atkreipti dėmesį į tą faktą, kad policininkai, einantys sargybą prie įėjimo į atstovybę ir jos gyvenamąjį kompleksą, negalėjo nematyti chuliganiškų išpuolių prieš Tarybų Sąjungos piliečius, tačiau nieko nebuvo padaryta, kad jiems būtų užkirstas kelias.

Notoje reikalaujama, kad Amerikos valdžia imtųsi visų reikiamų priemonių, kurios įgalintų užtikrinti saugumą ir normalias sąlygas TSRS atstovybės ir jos darbuotojų, taip pat tarybinių Jungtinių Tautų sekretoriavo bendradarbių veiklai, padarytų galą provokaciniams užpuolimams, kurių griebiasi sionistiniai teroristai. Šie užpuolimai yra teroristinės kampanijos pobūdžio, o, kaip pareiškė pati Amerikos misija viename iš paskutinių oficialių dokumentų, "bet kokios formos terorizmui ne vieta civilizuotoje visuomenėje".

Pasaulinio jaunimo ir studentų forumo už taiką, įtempimo mažinimą ir nusiginklavimą dalyviams

Brangūs bičiuliai!

Nuoširdžiai sveikinu Pasaulinio jaunimo ir studentų forumo už taiką, įtempimo mažinimą ir nusiginklavimą dalyvius. Tai, kad sušauktas platus skirtingos politinės ir ideologinės orientacijos jaunimo atstovų susitikimas, skirtas kovai už taiką ir kelio užkirtimą karo pavojui, — džiuginantis įrodymas, kad jaunoji karta atsakingai žiūri į problemas, kurios rūpi visai žmonijai.

Padėtis pasaulyje šiandien kelia susirūpinimą. Gresia pavojus, kad militarizmo, agresijos ir engimo jėgos savo veiksmais panaikins visus tuos teigiamus laimėjimus, kurie praėjusiame dešimtmetyje buvo pasiekti plečiant tautų ir valstybių savitarpio supratimą, pasitikėjimą ir taikų bendradarbiavimą. Vis pavojingiau sukasi baisių ginklavimosi varžybų smagratis. Šiandien nėra svarbesnio, kilnesnio tikslo, kaip sustabdyti šį procesą, neleisti žmonijai nusiristi į katastrofą, išsaugoti įtempimo mažinimo procesą ir žengti toliau į tvirtą, teisingą ir demokratinę taiką.

Simboliška, kad jūsų surengtas pasaulinis jaunųjų taikos šalininkų sąskrydis vyksta Suomijos sostinėje — Helsinkyje, kur buvo pasirašytas saugumo ir bendradarbiavimo Europoje pasitarimo Baigiamasis aktas. Įgyvendinant šį istorinį dokumentą politinėje praktikoje didelį indėlį gali ir turi įdėti jaunimas. Šiandien nepakanka tik norėti taikos — taiką reikia ginti, už ją reikia kovoti, iš jaunumės mokytis gyventi mūsų planetoje taikiai ir draugiškai. Kaip tik tam pirmiausia turi tarnauti platus skirtingos orientacijos jaunimo organizacijų bendradarbiavimas.

Tarybų Sąjungai kova už taiką ir taikaus sambūvio principų pergalę visada buvo ir tebėra nepaprastai svarbus uždavinys. Mes manome, kad vienintelis protingas būdas pašalinti karo grėsmę — tai derybos, kuriose turi būti griežtai laikomasi lygybės ir vienodo saugumo principo. Mūsų šalis kovojo ir kovoja prieš diktato ir ekspansionizmo politiką, už laisvą ir nepriklausomą tautų vystymąsi, už teisingą visų tarptautinį įtempimą sukeliančių problemų politinį sureguliavimą.

Tegul jūsų forumas deramai paskatina planetos jaunimą ir studentus aktyviau dalyvauti taikingų jėgų judėjime prieš ginklavimosi varžybas, už nusiginklavimą, taikos ir tarptautinio saugumo stiprinimą!

Linkiu sėkmės šioje kovoje!

L. BREŽNEVAS

LAIŠKAI

NIUJORKO LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBUI,

Didžiai Gerbiamos Moterys,

Nuoširdžiausiai sveikinu Jus su brandžiu visuomeninio darbo jubiliejum.

Linkiu Jums geros sveikatos, kuo didžiausios energijos, kuo didžiausios kūrybinės sėkmės. Tegyvuoja Kovo 8-oji!

Su pagarba
Danute Šumokienė
Kaunas

Mielos Niujorko Lietuvių Moterų Klubo narės,

Jau artinasi Kovo Aštuntoji-Tarptautinė Moters Diena. Šia proga sveikinu Klubo valdybą ir visas nares. Linkiu visoms sveikatos, džiaugsmo ir ilgiausių metų. Bučiuoju visas.

Prisidedu prie Klubo pobūvio $5.

Viso geriausio visoms ir visiems.

Julė Lazauskienė
Lauderdale Lakes, Fla.

Gerbiamoji "Laisvės" Administracija

Siunčiu $70 čekį "Laisvės" 70 metų jubiliejaus fondui. Tai bus mūs abiejų Ver. ir J. Kazlau auka.

"Laisvė" rodo teisingą kelią į taiką ir šviesesnį žmonijos rytojų. Skaitant ją, didelio, gilaus dėkingumo jausmas perbėga per sąžinę. Visi trokštame, kad ji mūsų namus lankytų dar daug metų.

V. Kazlau
Wethersfield, Conn.

Los Angeles, Cal.

Sausio 25 d. įvyko L. D. S. 35 kuopos metinis susirinkimas. Aptarėme visus kuopos reikalus. Kilo "Laisvės" 70-ųjų metinių atžymėjimo klausimas. Žinodami, kad "Laisvė" skelbia teisingas žinias, norime, kad ir toliau gyvuotų, kaip gyvavo iki šiol. Bet jai reikalinga finansinė pagalba.

Nors mūsų kuopa neturime pinigų, bet mes turime Adolpho Dockaus palikimą, kurį mums pavėdė išaukoti, kur mes matysime reikalingi. Nutarėme "Laisvės" reikalams paaukoti $500. Mes norime, kad ji dar ilgai mus lankytų. **Pranė Sakalienė**

PASTABA: auką gavome. Nuoširdus ačiū.

TARPTAUTINĖMIS TEMOMIS — V. Sereika

PADĖTIS LENKIJOJE

Šiuo metu viena iš broliškų socialistinių Europos šalių — Lenkija — pergyvena didelius sunkumus. Ten vyksta aštri politinė kova klausimais, liečiančiais pačius tolesnės lenkų socialistinės valstybės raidos pagrindus. Labai suaktyvėjo jėgos, priešiškos liaudies demokratinei santvarkai, įvestai Lenkijoje po antrojo pasaulinio karo. Platų mastą įgavo imperialistinių valstybių kišimasis. Jos mėgina pasukti Lenkiją iš jos pasirinkto kelio ir įtraukti ją į savo karinę politinę stovyklą.

Sunkumai šalyje prasidėjo maždaug prieš pusę metų, kada kai kuriuose miestuose Baltijos pakrantėje (visų pirma — Gdanske, Ščecine ir Jastšembioje) buvo pertrūkių darbe ir net įvyko streikai. Vasaros pabaigos — rudens pradžios incidentai buvo susiję su tomis klaidomis, kurias ankstesni vadovai darė vykdydami politiką, numatytą Lenkijos jungtinės darbininkų partijos ir jos sąjungininkų iš Liaudies vienybės fronto: jungtinės valstiečių partijos ir demokratų partijos.

Tada konfliktą pavyko sureguliuoti pasirašius streikininkų ir vyriausybės atstovų susitarimus. Bet netrukus šalyje vėl prasidėjo neramumų laikotarpis. Šį kartą juos išprovokavo naujas profsąjungų susivienijimas ir į ji prasiskverbę antisocialistinių jėgų atstovai. Prieita iki to, kad įvairiuose miestuose užimamos valstybinės įstaigos, boikotuojamos įstatymo numatytos darbo dienos, nutraukiamas gamyklų, šachtų ir miesto transporto darbas, nesirenkant priemonių vykdoma kampanija prieš vadovaujančius įmonių kadrus.

Ryšium su tuo reikia pažymėti, kad pats naujasis profsąjungų susivienijimas buvo įkurtas sutinkamai su Gdanske, Ščecine ir Jastšembioje pasirašytais susitarimais. Vyriausybė atsižvelgė į pageidavimus tų darbo žmonių grupių, kurios pageidavo, kad kartu su ankstesnėmis šakinėmis profsąjungomis egzistuotų kita organizacija. Ji buvo pavadinta "Solidarumu".

1980 metų rudenį "Solidarumo" įstatai buvo užregistruoti įstatymo numatyta tvarka, ir naujas profsąjungų susivienijimas pradėjo darbą tiek Baltijos pakrantėje, tiek ir kituose šalies rajonuose. Į "Solidaruma" įėjo daug dorų darbininkų, taip pat LJDP narių, o kai kuriose vietinėse organizacijose jie buvo išrinkti ir į vadovaujančius postus. Bet netrukus ten paėmė viršų žmonės, kuriems rūpi anaiptol ne darbo žmonių interesai. Dorus darbininkus ir ypač LJDP narius pradėta stačiai stumti ne tik iš vadovaujančių postų, bet ir iš pačios organizacijos. Naujo profsąjungų susivienijimo lyderiai vis dažniau kreipiasi pagalbos ir patarimų į socialistinės santvarkos priešus, kurie priklauso vadinamajam "visuomenės gynybos komitetui", susijusiam su ardomaisiais centrais Vakaruose.

Šiomis sąlygomis Lenkijos jungtinė darbininkų partija, kuri ruošiasi savo IX suvažiavimui, kitos partijos, priklausančios Liaudies vienybės frontui, LLR vyriausybė kantriai ir atkakliai aiškina darbo žmonėms, kas jų draugas, o kas, maskuodamasis demagogiškais lozungais, iš tikrųjų stoja prieš gyvybinius šalies interesus. Jos nurodo, kokia didžiulę žalą liaudies Lenkijai daro chaotiški streikai, pastaruoju metu tapę įprastu reiškiniu, kuris akivaizdžiai prieštarauja socialistiniam Lenkijos valstybės pobūdžiui.

Neseniai spaudoje buvo paskelbtas LLR vyriausybės pareiškimas, kuriame primenama, kad konstitucija suteikia jai įgaliojimus užtikrinti šalyje tvarka ir drausmę, sudaryti reikiamas sąlygas normaliam piliečių gyvenimui. Atsižvelgdama į tai, sakoma pareiškime, Ministrų Taryba, jeigu ši būklė nepasikeis, imsis reikiamų priemonių, kad normaliai funkcionuotų įmonės, nes tai atitinka visuomenės interesus.

1980 metų gruodžio mėnesį Maskvoje įvykusiame Varšuvos sutarties valstybių vadovaujančių veikėjų susitikime buvo pareikštas įsitikinimas, kad broliškos Lenkijos komunistai, darbininkų klasė, darbo žmonės sugebės įveikti iškilusius sunkumus, užtikrins tolesnį šalies žengimą socializmo keliu. Buvo patvirtinta, kad socialistinė Lenkija, LJDP ir lenkų tauta gali tvirtai tikėtis broliško Varšuvos sutarties šalių solidarumo ir paramos.

K. Karosienės laiškas

Mes, progresyviai lietuviai, galime pasididžiuoti, kad mūsų judėjime turime energingą ir veiklią draugę Ksaverą Karosienę. Skaitydami jos korespondencijas iš Kalifornijos apylinkės visada pastebim vardą Ksaveros.

Mes gerai žinome, kad draugė K. Karosienė jau ne jaunuolė, bet dar ir dabar tebeatlieka dideles, atsakingas pareigas kaip pav., Amerikos-Rusijos Instituto pirmininkės ir kitas. K. Karosienė daug dirba taikai pasaulyje išlaikyti.

Linkime Tau, Gerbiamoji Ksavera, ir Tavo gyvenimo draugui Juozui kuo ilgiausių ir sveikiausių metų!

KSAVERA RAŠO:

1981 m. vas. 8

Mielas Paul Venta:

Kuomet mes šventėm 44 metų Abraham Lincoln Brigados jubiliejų Oaklande, man padėjo gerai suprasti, kiek ten reikėjo ištvermės ir kokiose sąlygose kovojote, patyrusi iš Jūsų knygos, kurią atidžiai skaičiau.

Ten turėjome daug įvairių filmų, kurie perstatė tas sunkias kovas. Filmus gerai išaiškino buvęs televizijos komentatorius Eric Severaid.

Matant mūšius ir sunkią kovą Ispanijoje ieškokau, ar neatpažinsiu Jūs ir kitų man žinomų lietuvių kovotojų. Bet kadangi prabėgo jau 44 metai, tai jei filme ir buvot buvo sunku beatpažinti.

Šiame parengime dalyvavo 950 žmonių. Jie sukėlė Abraham Lincoln Brigados veteranų pagalbai virš $7,000 ir draugam, kurie iki šiol Ispanijoje kovoja už civilines teises, už pensijas, kurias jie turėtų ten teisėtai gauti už eilę metų kankinimų ir įkalinimų.

Man buvo labai malonu būti estradoje su Nobel medalių ir kovų atžymėjimų laureatu Ava ir Linus Pauling ir su kitais taikos kovotojais.

Man taip pat prisiminė, kad malonu ir jus pažinti kaip toje kovoje dalyvį.

Draugiškai,
Ksavera

Įžymios poetės Salomėjos Nėries posūkis į liaudį ir revoliuciją

PAMINĖJIMUI 50 METŲ NUO VIEŠO JOS PAREIŠKIMO VISUOMENEI

Nueitą kelią nulaužiau
kaip vyšnios išdžiuvusios
šaką . . .

S. Nėris

Lietuvių poetė Salomėja Nėris (1904-XI-17—1945-VII-7), 1928 m. baigė Kauno universitetą. Vėliau pabuvojo Vakarų Europoje, pamatė buržuazinių šalių kapitalistų baisų išnaudojimą darbininkų klasės, savo gimtinės atsilikimą, skurdą bei pakilusią liaudies kovą prieš fašistinį režimą ir nusprendė nutraukti ryšius su buržuazija, su jos literatūra eiti kartu su darbininkų klase, su pažangiaisiais Europos humanistais A. Barbiusu, R. Rolanu ir M. Gorkiu bet ne su lietuviškais buržuaziniais mistikais.

"Trečio fronto" žurnalo 5 Nr. 1931 m. gegužės mėnesį buvo paskelbtas poetės Salomėjos Nėries viešas pareiškimas visuomenei, kuris taip skambėjo: . . . "Nuo šio laiko sąmoningai aš stoju prieš darbo klasės išnaudotojus ir savo darbą stengsiuos sujungti su išnaudojamų masių veikimu, kad mano ateities poezija būtų jų kovos įrankiu, reikštų jų norus ir kovos tikslus.

Tatai paaiškina ir mano į "Trečią frontą" įstojimo faktas". Šiuos poetės žodžius patvirtino čia pat įdėti trys nauji, revoliuciniai eilėraščiai.

Plačiai žinomos poetės Salomėjos Nėries viešas posukis į darbo liaudį sukėlė buržuazijos audrą. Buvę poetės dešinieji bendraminčiai rašė jai jautriausius laiškus, priekaištavo, grasė, maldavo grįžti atgal, siūlė aukštas pareigas . . . Bet Salomėja Nėris nesvyravo, o tvirtai ėjo į liaudį.

Pažangioji visuomenė atsiuntė jai daug šiltų laiškų, kuriuose sveikino drąsų ir nuoširdų poetės žygį.

Dėl pažiūrų pakeitimo Salomėja Nėris buvo priversta mesti mokytojos darbą klerikalinėje Lazdijų gimnazijoje ir 1931-1934 m. ji vargingai Kaune gyveno iš atsitiktinių pamokų arba vertimų. Lietuvoje, tada siautėjo fašistinės vėtros. Vokietijoje degė, liepsnojo pažangiųjų rašytojų ir mokslininkų knygų lobynai bei meninės vertybės, o prie ugnies laužų girti rudmarškiniai šoko "mirties šokį". . . .

Bet Salomėja Nėris ir kiti pažangūs Lietuvos rašytojai, menininkai kūrė realistinius kūrinius reikšmingus, kupinus gilios istorinės prasmės, aukštino revoliucijos ir socializmo idealus, nešė darbo žmonėms šviesą ir ugdė revoliucinį judėjimą. Tačiau, geriausi, pažangūs jų norai ir troškimai dažnai žūdavo klasinėje kovoje.

Pažangiųjų rašytojų grupė 1930 m. sausio mėnesį išleido Kaune antifašistinių žurnalą "Trečias frontas", kurį redagavo Antanas Venclova. Žurnalas gynė darbo žmonių interesus, kritikavo kapitalistinį ir fašistinį režimą. "Trečią frontą" plačiai skaitė studentai, moksleiviai, darbininkai, mokytojai ir jaunimas. Jis ypač išgarsėjo, kai 1931 m. 5 Nr. buvo išspausdintas Salomėjos Nėries viešas pareiškimas.

Bet "Trečio fronto" išėjo tik 5 numeriai, nes 1931 m. lapkričio mėnesį fašistinė cenzūra jį uždarė. Tai buvo didelis smūgis visai pažangiajai literatūrai. Tačiau Salomėja Nėris nenuleido rankų, bet veikliai dalyvavo antifašistinėje veikloje ir bendravo su darbininkais.

Salomėja Neris

Poetės eilėraščiai, pasirašyti Marijos Giraitės slapivardžiu, vis dažniau pasirodydavo pogrindinėje komunistinėje spaudoje, lietuvių studentų laikraštyje "Aušra" ir Tarybų Sąjungoje leistame žurnale "Priekalas".

Salomėja Nėris 1934 m. persikėlė į Panevėžį ir pagal paskyrimą dvejus metus dėstė lietuvių kalbą ir literatūrą Panevėžio mergaičių gimnazijoje. Čia poetė surado draugų pas rašytojas L. Didžiulienės—žmonos dukterį Vandą Didžiulytę-Albrechtienę, kur pažangaus jaunimo siaurame ratelyje ji skaitydavo savo poeziją ir po pastabų — taisydavo. Panevėžyje Salomėja Nėris daug dirbo poezijos srityje ir veikliai dalyvavo literatūros vakaruose. 1935 m. išleistas Salomėjos Nėries trečias eilėraščių rinkinys — "Per lūžtantį ledą", kurį dėl jos naujos revoliucinės pasaulėžiūros buržuazinė spauda labai puolė.

Salomėja Nėris ir dailininkas Bernardas Bučas 1936 m. rugsėjo mėnesį išvažiavo į Paryžių, kur įvyko jų civilinės jungtuvės. Po to poetė įstojo į prancūzų institutą užsieniečiams, o dailininkas pusę metų studijavo dailę. Kalbėdama apie Paryžių Salomėja Nėris sakė: "Ne toks — Paryžius, kokį aš svajojau pamatyti. Ne tas, kurio kiekvienas grindinio akmuo aplaistytas komunarų krauju. Paryžiuje begalinis kontrastas tarp kapitalistų bei buržuazijos pasakiškai prabangaus gyvenimo ir darbininkų klasės skurdo, vargo ir kančių . . . .

Salomėja Nėris su šeima 1937 m. rudenį sugrįžo į Kauną ir apsigyveno Palemone. Poetė dėstė lietuvių kalbą ir literatūrą Kauno III gimnazijoje.

1938 m. pasirodė ketvirtas Salomėjos Neries eilėraščių rinkinys — "Diemedžiu žydėsiu". Už šį rinkinį jai paskirta 1938 m. Valstybinė literatūrinė premija. Jame tilpo antikarinis — eileraštis "Visur aš ją matau". Tai motinos ir žmonijos kančių kelias.

Tarybinės santvarkos Lietuvoje atkūrimą Salomėja Nėris sutiko su didžiausiu džiaugsmu. Poetė daug kūrė ir veikliai dalyvavo tarybinėje visuomeninėje veikloje. 1941 m. Salomėja Nėris išrinkta TSRS Aukščiausiosios Tarybos deputate. Fašistinės Vokietijos pasalūniškas užpuolimas 1941 m. nutraukė poetės kūrybinį darbą Lietuvoje ir nepaprastai vargingai, su kūdikiu ji traukėsi į rytus, kol pasiekė Maskvą. Tik po trijų sunkaus karo metų — 1944 m. rugsėjo mėn. 30 d. — Salomėja Nėris su sūnum sugrįžo į sudegintą ir sugriautą Lietuvą. Griaudu, kad ta vasara poetei buvo paskutinė, nes 1945 m. liepos mėn. 7 d. po ilgos ir sunkios ligos ji mirė.

Salomėjos Nėries laidotuvių diena buvo visos lietuvių tautos didelio gėdulo diena.

Salomėjos Nėries poezijos reikšmė lietuvių literatūrai didžiulė, nes ji pasiekė labai aukštos meninės kultūros ir ištobulino lyrinę mūsų poeziją.

Salomėjos Nėries išleista iš viso dešimt eilėraščių rinkinių, keletas knygų vaikams ir pilniausias poetės kūrybos rinkinys — "Raštai".

Daug Salomėjos Nėries eilėraščių išversta į Tarybų Sąjungos ir kitų tautų kalbas.

Salomėjai Nėriai už eilėraščių rinkinį "Mano kraštas", po mirties — 1948 m. suteikta I-jo laipsnio TSRS valstybinė literatūrinė premija, taipgi suteiktas Lietuvos TSR Liaudies poetės vardas.

Lietuvių tautos lakštingėlės — Salomėjos Nėries vardas ir dainos plačiai žinomi visoje Tarybų Sąjungoje ir amžinai bus mūsų liaudies kartų širdyse. **A. Palonietis**

ALFONSAS MALDONIS

Motina mano...

Motina mano —

Tai, ką tu man dovanojai —
Gyvybę ir norą gyventi —
Gauna visi žemės vaikai,
Bet dovana ta
Man buvo vienintelė,
Vieną kartą duodama,
Man vienam —
Nėra kitos tokios
Pasaulyje
Ir už pasaulių.

Motina mano —

Tai, ko tu man
Negaléjai padovanoti,
Kantriai, diena iš dienos,
Mokei pasiekti.
Būki geras,
Būki teisingas, sakei.
Negeram gal geriau gyventi,
Bet negera su negeru
Visiem žmonėm.
Ne vieni mes gyvenam. . .
Būki geras,
Būki teisingas, sakei.
Geram gal ne taip gera gyventi,
Bet gera su juo žmonėm.
Būki teisingas,
Būki geras medžiui,
Paukščiui ir gyvuliui,
Žemei, ji mus maitina.
Žmogui būki geras —
Kaip maldą kartojai.
Maldas užmiršau.
Tavo žodį ir tavo gerumą
Atmenu taip,
Kaip tave.

Motina mano —

Teka saulė
Ir leidžiasi saulė.
Basom kojom
Ir atvira širdim
Vis rečiau vaikšto
Po žemę
Mūsų teisybė.
Gimę vienam,
Kitą gyvenimą
Baigiam gyventi. . .
Nepamiršę ano,
Šito visa savo esybe
Dar nepažinom.
Kito pasaulio krante
Tu likai
Gyva negyva,
Sutapusi su tuo,
Kuo nemokyta.
Mokėjai tikėti.
Žodžius pamiršau.
Tavo tikėjimą
Atmenu taip,
Kaip tave.

Motina mano —

Teka saulė
Ir leidžiasi saulė. . .

Tarptautinės Moters Dienos reikšmė moteriai darbininkei

ALISĖ JONIKIENĖ

Kaip atsirado Moters diena—Kovo 8-oji

Visai neseniai Tarptautinė Moters Diena Amerikoje buvo minima tik pačių pažangiausiųjų moterų darbininkių. Spaudoje, išskyrus darbo žmonių pažangiuosius laikraščius, nebuvo jokios žinios bei rašinėlio apie Kovo 8-ąją — Tarptautinę Moters Dieną. Profesionalių ar taip vadinamų "tikrųjų amerikiečių" nebuvo kalbama ar diskutuojama tos dienos reikšmė nei kilmė.

Dabar dalykai jau keičiasi. Bent kiek liberališkesnė spauda jau talpina rašinius apie tos dienos reikšmę. Štai mūsų miesto (Kingston, N. Y.) dienrašty anądien laiškų skyriuje pasirodė trumpas prisiminimas apie Kovo 8-tą. Apie Tarptautinę Moters Dieną rašinį pasirašo vyras. Tuo susidomėjusi, ėmiau ir parašiau ilgesnį rašinį, bent trumpai išdėstydama tos dienos reikšmę. Pasiunčiau redaktoriui ir prašiau patalpinti į laiškų skyrių. Už kelių dienų suskamba telefonas. Kalba moteris iš "The Daily Freeman". Klausia, ar sutikčiau turėti "interview", reiškia, pasikalbėjimą. Gavusi mano rašinį ir norinti apie tai pasikalbėti.

Aišku, su mielu noru sutikau. Matomai, tai bus laikraščio reporterė. Kas iš pokalbio išplauks, sužinosiu tik šios savaitės gale kai reporterė atsilankys.

Šiais laikais Tarptautinė Moters Diena—Kovo 8-ta,

Alisė Jonikienė

minima veik visame pasauly. Netaip seniai tą dieną paminėjo Irano moterys: nusimovė nuo veidų savo tradicines šydas (veils). Taip pat ir kitur moterys žengia pirmyn. Kol kas, betgi tą dieną kilniausiai pamini Tarybų Sąjungos moterys.

Mes amerikietės galime tuo didžiuotis, kad tos moterų šventės mintis kilo čia — Amerikoje ir nėra "pasiskolinta", kaip kai kurie teigia būk tai kilusi iš Rusijos. Tai ilgų metų sufražisčių kovos už lygiateisiškumą, ypač už balsavimo teise išdava.

Nuo pirmosios moterų konvencijos įvykusios bažnyčios salėje, Seneca Falls, N. Y. 1848 m. iki 1920 m. vyriausis moterų obalsis buvo: duokite mums balsavimo teisę!

Gavusios balsavimo teisę, moterys ją naudoja kovai už lygybę ekonominėj srity. Jau nemažai laimėjo. Bet toli nuo pilno laimėjimo už lygias algas ir kitus pagerinimus darbovietėse kaip tai — poilsiui pertraukas sunkiuose darbuose, kūdikių priežiūrą dirbančioms moterims ir t. t. Išrinkus Ronald Reagan prezidentu ir tie menki laimėjimai atsidūrė pavojun būti panaikintais, jei moterys prieš tai nekovos. Bet kaip atrodo, moterys jau vėl pradeda bruzdėti, demonstruoti ir naujam prezidentui veikiausiai teks atsižadėti savo kai kurių reakcinių pasimojimų tulus laimėjimus panaikinti.

Kokia šiandien padėtis?

Pažvelgus į tai kas dedasi pasaulyje šiandien, bendras vaizdas gan prastas. Patyrinėjus moterų padėtį, gaunasi išvada, jog per visą 19-ąjį šimtmetį moterys dar nebuvo atsidurusios tokioj sunkioj padėty, kokioj randasi šiais laikais. Ak, tiesa, jog tas liečia ne visas šalies moteris . . . yra moterų turinčių gan geras sąlygas, gyvena prabangiai, dideliam pertekliuj. Bet čia kalbėsime apie moterį darbininkę, ne apie tokią Nancy Reagan, prezidento žmoną, kuri besirengdama inauguracinėms iškilmėms aprangai išleido tokią sumą pinigų kokios paprasti darbininkai algomis teparsineša tik per du metus.

Kingstone išeinančiame dienraštyje "The Daily Freeman", Gertrude Du Bois rašydama į laiškų skyrių, tarp kitko klausia:

"Ar jūs galite įsivaizduoti kad išleisite $30,000 laimėti geriausiai pasipuošiusios moters titulą Washingtone titulą, kur ant pietų stalo vien gėlės kainavo $10,000 ar daugiau? O kiek kainavo pietūs?!!!"

New York Times skaitytoja Julia Ann Apigelman savo laiške redaktoriui reiškia pasipiktinimą ir pataria Reaganui suplėšyti Nancės "credit card", kad ji negalėtų pirkinėti tiek drabužių už kuriuos reikia mokėti tiek kiek už gerą sporto automašiną arba kiek darbininkas algos gauna tik per du metus.

Pats prezidentas tam reikalui paskyrė "tik" $1,150. Tiek kainavo jo inauguracinių iškilmių kostiumas.

Kaip su beturčiais

Šiais laikais mūsų šalyje beturčių, kaip oficialiai skelbiama, yra 25 milijonai. Jų tarpe 8 milijonai bedarbių. Ir kasdien vis daugėja. Net šiurpas ima, besiklausant TV arba skaitant laikraščiuose kaip per didžiausius šalčius žiema žmones gyvena be kuro, šaltuose kambariuose. Tuos, kurie neturi išteklių gerai kūrui pamaitinti, arba tiesiog badauja, šaltis greičiau paveikia. Štai gruodžio 16 d. mūsų kaimynė Mrs. Lillian Frost išbuvus keturias dienas be šilumos, nebeišlaikė . . . mirė. Buvo senyva ir ligota moteris.

Šiemet minint Tarptautinę Moters Dieną, turime neseniai prisaikdintą prezidentą Ronald Reagan. Jis kalbėdamas per TV jau perspėjo žmones nelaukti greit geresnių laikų. Reiškia, ruoškimės dar tvirčiau susiveržti diržus. Taupymo sumetimais jis žada daug ką pakeisti Washingtone. Iš jo kalbos aiškiai matyti, kad tos pakaitos skaudžiai palies darbo žmones, o labiausiai moteris-motinas, kurios dar vis skaitosi atsakingos už šeimos auklėjimą.

Kokios bus tos jo taupymo pasekmės? Čia minėsiu tik pačias skaudžiausias motinoms. Rengiasi panaikinti nemokamai teikiamus pietus mokyklose skurdžių vaikams, subsidijas ir paskolas kolegijų bei universitetų studentams ir t. t. Darbininkai, vyrai ir moterys, jau paleidžiami iš darbo . . . pajamos dar daugeliui sumažės. Apie aukštesnius mokslus vaikams tokioms šeimoms ir svajoti netenka. Bet karo pabuklams prezidentas Reaganas siūlo skirti $659 bilijonus.

O kas laukia tos motinos, kuri per vargą ir ašaras šaliai išauklėjo gydytojus, mokytojus, inžinierius ir kitus profesionalus ir šiaip darbininkus, kurie taiso kelius, švarvą miestuose palaiko ir išvengia ligų epidemijų?

Prieš daug metų buvo rodomas filmas vadinamas "Over The Hill". Jame sena, pražilusi, sulinkusi moteris, drabužėlius (skarmalus) susidėjus krepšin, lėtai žengia kalnu link senųjų namo. Ir kokią prieglaudą ji ten randa, man primena žinia iš Point Beach, N. J., kur senelių namuose neseniai kilo gaisras ir liepsnose žuvo 4; kiti šiaip nelaimei įvykus surandama, kad namas senas, trūksta apsisaugojimui priemonių.

Per paskutinius šešis mėnesius tokių gaisrų senelių namuose vien N. J. valstijoj įvyko keturi. Jeigu žiema kiek ilgiau prasitęs, galima tikėtis daugiau tokių gaisrų, nes yra daug senų, aplūžusių namų kur seneliai gyvena.

Apgalvojus kiek vietos laikrašty užims šis mano rašinys, jį baigsiu. Ateityje, aplinkybėms leidžiant, šiais klausimais parašysiu daugiau.

Tarptautinei demokratinei moterų federacijai 35 metai

Kiekvieną rytą VDR, Berlyne, į namą Unter der Linden gatvėje renkasi moterys. Tuo pačiu metu iš visų pasaulio šalių atvežamas ir paštas: banderolės, laiškai, siuntiniai. Prasideda darbo diena viso pasaulio moterų štabe — taip su meile vadinama Tarptautinė demokratinė moterų federacija.

Ji įsikūrė 1945 metais, vos pasibaigus karui, ir iš karto suvienijo demokratines moterų jėgas. Paryžiuje, pirmajame Tarptautiniame moterų kongrese, delegatės, kreipdamosi į viso pasaulio moteris, prisiekė „nenuilstamai kovoti už tvirtą ir pastovią taiką, kaip tikrą mūsų šeimų ir vaikų laimės garantiją"... 1945 metais TDMF savo gretose jungė 42, o dabar jau 114 pasaulio šalių moteris.

VALERIJA KALMYK — Tarybų šalies atstovė TDMF sekretoriate. Ji tarsi tiltas, kuris per Tarybinių moterų komitetą jungia tarybines moteris su visais pasaulio kontinentais. Ji ir padėjo susipažinti su Berlyne dirbančiomis įvairių šalių atstovėmis.

MIRJAM VIRE-TUOMINEN — TDMF Generalinė sekretorė. „Šiandien, kaip ir visada, svarbiausias mūsų veiklos baras — kova už taiką pasaulyje, — pasakoja Mirjam. — Mūsų organizacijos atstovės aktyviai dalyvauja visose pasaulio kovos už taiką akcijose. 70 tūkstančių Anglijos moterų išėjo į demonstraciją su šūkiais „Branduoliniam karui — ne!". Didelis mitingas neseniai įvyko prie VFR, Prancūzijos ir Šveicarijos valstybinių sienų, demonstravo danės, suomės bei kitų šalių moterys.

Antras svarbus veiklos baras — solidarizavimasis su tomis šalimis, kurios kovoja už savo nepriklausomybę ir geresnį gyvenimą. Juk pasaulyje dar egzistuoja fašistiniai režimai, rasinė diskriminacija ir aparteidas, badas ir infliacija, eksploatacija, ligos ir skurdas... Moterys supranta, kad tik vienybė ir susitelkimas padės kovoti prieš šias žmonijos piktžaizdes. Mums pavyzdys socialistinės šalys, kur sudarytos visos sąlygos harmoningam asmenybės vystymuisi. Akivaizdūs jūsų gyvenimo pavyzdžiai rodo, kad socialinė lygybė — ne utopija, bet realybė".

ENI SIMPSON — Anglijos demokratinių moterų organizacijų atstovė. Ji papasakojo, jog Anglijos moterys šiandien kovoja, kad nebūtų mažinamos lėšos ligoninių, mokyklų, vaikų įstaigų statybai.

ELIZABETA KASAU — federacijoje meiliai vadinama „vertimų departamento šefe".

ILZĖ TILE — šalies šeimininkės — VDR atstovė, demokratinės moterų sąjungos pirmininkė, TDMF viceprezidentė.

ANA-MARIJA NAVARO — saulėtosios Kubos atstovė. Ji papasakojo, kad Havanoje yra sudarytas TDMF mokymo centras Lotynų Amerikos moterų veikėjoms. Dabar visai Lotynų Amerikai, kaip ir viso pasaulio doriems žmonėms, labai svarbi Salvadoro moterų veikla darbo žmonių kovoje už demokratines teises ir laisves.

PAULINA VEBER — čilietė, tad iš skaudžios savo tautos patirties gerai supranta, ką reiškia fašizmas. Čilėje, iš kurios jai teko po fašistinio perversmo emigruoti, liko trys jos vaikai, areštuotas tėvas. Kai TDMF atstovės po perversmo apsilankė Čilėje, grįžusios visam pasauliui papasakojo apie žvėriškumus, kuriuos dori čiliečiai patiria iš Pinočeto chuntos.

OLGA GUTIERES — paragvajietė. Paragvajuje nėra demokratinių moterų organizacijų, nes ten labai žiauri diktatūra. Tačiau TDMF vis dėlto suranda būdų demaskuoti Paragvajaus antiliaudinį režimą. Ir žmonės Paragvajuje vis geriau supranta, kad baisiausias darbo žmonių priešas — Amerikos imperializmas su savo viška ryjančiomis ginklavimosi varžybomis.

AUDREY WEST — JAV. Ji atstovauja organizacijai, kuri vadinasi „Moterys kovoje už rasinę ir ekonominę nepriklausomybę". „Mūsų moterys, — pasakoja Audrey — ypač jaučia ekonominės krizės ir ginklavimosi varžybų padarinius. O spalvotieji dar kenčia rasinę diskriminaciją. Mes reiškiame protestą prieš karinę politiką, stengiamės moterims išaiškinti, kad kova prieš ginklavimosi varžybas ir ekonominės krizes turi būti vieninga".

Portugalijos demokratiniam moterų judėjimui atstovauja LUIZA AMORIM ir MARIJA ZOZE GOMEŠ. Jos papasakojo, kad jų šalis dabar pergyvena aštrų politinį metą, nes ir po rinkimų pagrindines pozicijas yra užėmusios dešiniosios jėgos, kurios stengiasi užgniaužti demokratiją. Štai kodėl šiandien taip svarbus demokratinių organizalijų vaidmuo, taip pat ir Portugalijos demokratinės moterų organizadijos veikla.

SABINA HEGER — antifašistė, demokratinio moterų judėjimo veteranė, atsakinga už tikslų sekretoriato funkcionavimą. Kartu su ja dirba ir antroji TDMF judėjimo veteranė RAJA HOFMAN — viena iš seniausių federacijos vertėjų. Jos papasakojo, kad pasaulio moterų atstovės gyvena ir dirba labai draugiškai ir nuoširdžiai. Joms pritaria ir GISELA BERNIT, vadovaujanti techniniam personalui. O VERNERIS BLECHAS — prityręs spaustuvininkas. Jo atspausdintas ir cirkuliarinis laiškas, ruošiantis naujam pasauliniam moterų Kongresui, kuris įvyks 1981 metų rudenį Prahoje. Šiame svarbiame dokumente dar kartą pakartojami brangiausieji žodžiai: taika, laimė, lygybė, brolybė, socialinė pažanga.

"Tarybinė Moteris"

MOKSLO PASAULYJE

A. Ališausko nuotr.

AR ATSITRAUKS LIGA?

Medicinos kandidatė Diana Stankaitienė — SAM Eksperimentinės ir klinikinės medicinos instituto Imunologijos laboratorijos vadovė. Dirba šiame institute beveik ketvirtį amžiaus. Ligai, kruopščiai, sistemingai tirtos įvairios reumatinės ligos, jų priežastys, sukėlėjai... Ir štai po daugelio metų — sąjunginis įdiegimas.

Tai reagentas, paruoštas iš specialiai susintetinto polistirolinio latekso, ant kurio užlašinus atitinkamai praskiesto kraujo serumo lašą, jau po 3—5 min. (kitoje reakcijoje — po 24 val.) galima patikslinti, ar serga žmogus viena iš sunkiausių reumatinių ligų — reumatoidiniu artritu.

Netrukus daugelyje gydymo įstaigų bus atliekami tokie tyrimai. Jos pasiūlytas (toks paprastas!) būdas jau spėjo išgarsinti mokslininkę. Ir dėl to turbūt 1980-ieji metai jos gyvenime bus prisimenami kaip laimingi.

— PRAŠOM MOKSLININKĘ TRUMPAI PAPASAKOTI, KODĖL IŠ VISO EGZISTUOJA REUMATINIŲ LIGŲ PROBLEMA IR KODĖL SPECIALISTAMS RŪPI TIRTI ŠIAS LIGAS?

— Medikai žino apie 100 reumatinių ligų. Dabar mes sakome, kad šiomis ligomis serga apie 15% gyventojų. Suaugę dažniau: sulaukęs 50 metų, Lietuvoje serga jau kas 4—5 žmogus. Ligos eiga — ilga, lėta ir su paūmėjimais. Tai ne vien medicinos problema — kaip gydyti, ir ne vien medicinios kova už sveiką žmogų. Drauge tai labai rimta socialinė bei ekonominė problema. Mat dažniausiai reumatinėmis ligomis suserga darbingiausio amžiaus žmonės: 30—40 metų. Įgiję fizinį defektą, jie tampa invalidais: reumatinės ligos sudaro 15—20 proc. bendro invalidumo. Manoma, kad Lietuvoje nuo reumatinių ligų ekonominė žala siekia daugiau kaip šimtą milijonų rublių per metus.

Be to, pinigais neapskaičiuosi moralinės sergančiojo traumos...

Tiriant šias ligas ir ieškant įvairių gydymo būdų, pirmiausia rūpi žinoti, kas jas sukelia. Deja, nedaug dar ką čia galime pasakyti. Tikrai žinome, kad tikrąjį reumatą sukelia streptokokinė infekcija. (Tai mikroorganizmai, kurių gali būti žmogaus gerklėje, supūliavus tonzilėms — sergant angina ar lėtiniu tonzilitu. Stiprų sąnarių skausmą — reumatoidinį artritą — gali išprovokuoti persišaldymai, susižalojimai; sisteminę vilkligę — padidėjusi saulės radiacija, kai kurie vaistai. Dar galvojama, kad šių ligų sukėlėjai gali būti virusai ar kitokie mikroorganizmai. Artrozę skatina nutukimas, sąnarių sužalojimas ir kt.)

Eksperimentinės ir klinikinės medicinos institute jau daug metų tiriamos reumatinės ligos. Kartais jos vadinamos mūsų drėgno klimato ligomis. Šiandien mes linkę manyti, kad klimatas ne tiek daug, kiek galvota anksčiau, turi įtakos šioms ligoms atsirasti.

— JŪSŲ INSTITUTO DIREKTORIUS PROFESORIUS DAKTARAS A. MATULIS VIENAME SAVO STRAIPSNIŲ RAŠĖ, KAD BE IŠORINIŲ VEIKSNIŲ DAUG REIKŠMĖS TURI PAVELDĖTAS POLINKIS SIRGTI TA AR KITA REUMATINE LIGA. MINĖJO AMERIKIEČIŲ REUMATOLOGĖS H. VILSON 45 METŲ MOKSLINIŲ TYRIMŲ IŠVADĄ: JEIGU MOTINA TURI REUMATINĘ ŠIRDIES YDĄ, TAI 50% JOS VAIKŲ IRGI TURĖS ŠIĄ YDĄ...

— Taip. Galiu dar pridurti, kad mūsų institutas nuo 1977 metų taip pat tiria genetinę šių ligų kilmę. Beje, Pasaulinės sveikatos apsaugos organizacijos iniciatyva 1977-ieji metai buvo paskelbti „Kovos su reumatinėmis ligomis metais".

— KAS JUMS LABIAUSIAI ĮSIMINTINA IŠ TOS KOVOS?

— Vadovaujant TSRS Medicinos Mokslų Akademijos Reumato institutui, mūsiškis institutas drauge su kitais vienuolika mokslinių centrų trejus metus nagrinėjo vieną temą — aiškinomės reumatinių ligų paplitimą Tarybų Sąjungoje. Skaičiavimo mašinos dabar apdoroja gautus duomenis; tikimės sulaukti vertingų duomenų apie šių ligų epidemiologiją. Tuo metu mūsų imunologijos laboratorijoje ir gimė reumatoidinio artrito diagnostikumas. Jis jau daug kur panaudotas tiriant reumatinių ligų paplitimą šalyje. Į institutą atkeliavo daugybė laiškų, kuriuose teiraujamasi šio diagnostikumo. Preparatas buvo patikrintas Centriniame biologinių preparatų kontrolės institute bei kitur. Vakcinų ir serumų komitetas prie TSRS sveikatos apsaugos ministerijos rekomendavo jį masinei gamybai. Kauno bakterinių preparatų įmonė, pradėjusi šiais metais gaminti latekso diagnostikumą, tieks jį visai šaliai.

— Belieka dar pridurti, kad TSRS liaudies ūkio pasiekimų parodoje už latekso pritaikymą medicinoje Diana Stankaitienė gavo sidabro medalį. Norisi jai palinkėti geros kloties. Beje, tuos darbus gerai atspindi ir moksliniai straipsniai: jų daugau kaip 90 atspausdinta centrinėje, respublikinėje ir užsienio šalių mokslinėje spaudoje. Ant jos darbo stalo mačiau vieną paskutiniųjų publikacijų, paskelbtų JAV reumatologų asociacijos leidinyje „Arthritis and rheumatism".

Manau, verta žinoti, kad Diana Stankaitienė, baigusi Medicinos institutą Kaune, savo pirmuosius darbo žingsnius pradėjo prof. J. Kupčinsko, vieno pirmųjų lietuvių reumatologų, vadovaujamoje katedroje.

Geru žodžiu gabi mokinė mini ir prof. V. Girdzijauską, savo kandidatinės disertacijos vadovą, buvusį pirmąjį Eksperimentinės ir klinikinės medicinos instituto direktorių. 1963 m. sėkmingai apgynusi mokslinį darbą, Diana Stankaitienė tebėra atkaklus karys didelėje medikų armijoje.

Kalbėjosi ELENA SLIESORIŪNIENĖ

"Tarybinė Moteris"

R. Eilinavičiaus nuotraukoje: Tarybų Lietuvos seniausia gyventoja 125 metų Barbora Jasaitė iš Plungės rajono, Vitkelių kaimo. (Iš Tarybinės Moters)

Stasė NARVYDAITĖ

Po sunkios ligos 1981 m. sausio 17 d. Vilniuje mirė revoliucinio judėjimo dalyvė, TSKP narė nuo 1936 m., personalinė pensininkė Stasė Narvydaitė.

S. Narvydaitė gimė 1907 m. rugsėjo 2 d. Biržų rajono Mieliūnų kaimo valstiečio šeimoje. Nuo 1931 m. ji — „Siūlo" fabriko Biržuose audėja. Už komunistinės literatūros platinimą atleista iš fabriko, buvo sezoninė darbininkė įvairiose Biržų miesto įmonėse, vėliau — Kaune.

Jau nuo 1931 metų Stasė Narvydaitė padėjo komunistams — savo seseriai Valei ir broliui Povilui — platinti nelegalią literatūrą. 1936 metų pabaigoje ji buvo priimta į pogrindinės Lietuvos Komunistų partijos gretas. 1937—1938 m. kaip partijos profesionalas dirbo LKP Biržų rajono komiteto sekretore.

Už revoliucinę veiklą S. Narvydaitė buvo keturis kartus suimta ir kalinama Šiauliuose, Kaune.

Liaudies vyriausybės kartu su kitais politiniais kaliniais paleista iš Kauno kalėjimo, S. Narvydaitė 1940—1941 m. dirbo Kauno miesto vykdomajame komitete. Didžiojo Tėvynės karo metais ji mokėsi partinių, tarybinių ir profsąjungų darbuotojų kursuose Jaroslavlio srityje.

Išvadavus Vilniaus miestą, S. Narvydaitė dirbo Lietuvos Profsąjungų Taryboje inspektore, o 1945—1946 m. — Ukmergės apskrities Pabaisko valsčiaus partorge. Baigusi dvimetę respublikinę partinę mokyklą Vilniuje, S. Narvydaitė dirbo partinį ir tarybinį darbą Kuršėnų, Vilniaus miesto Tarybų rajonuose. Pablogėjus sveikatai, 1959 m. išėjo į pensiją.

Už pasiaukojamą darbą partiniuose ir tarybiniuose organuose S. Narvydaitė buvo apdovanota dviem medaliais, Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo garbės raštu.

Atsidavusios revoliucinio judėjimo dalyvės, partinės darbuotojos S. Narvydaitės atminimas visada išliks mūsų širdyse.

Grupė draugų

Indira Gandi—Indijos premierė

Tarpe Azijos tautų, po Chinijos, Indija užima didžiausią žemės teritoriją. Gamtos atžvilgiu, Indija yra gausiai apdovanota visokiomis gėrybėmis: šiltas-malonus klimatas, derlinga žemė, šalį raižo daug sriaunių upių, jos žemės gelmėse slypi sklodai geležies, anglies, naftos, aliejaus, jos auksu ir brangakmenimis puošėsi karūnas daugelis Europos valdonų. Indijos gležnais šilkais dabinosi visokie didžiūnai. Viduryje aštuoniolikto šimtamečio Anglija pasiglemžė Indiją ir per du šimtus metų Indijos gyventojai vilko sunkų kolonizatorių jungą. Šalyje nuolatos kartojosi badas, epidemijos, visokios ligos. Paskutiniame devyniolikto šimtmečio ketvirtyje, badas nusiaubė šalį aštuoniolika kartų, nunešė 26 milijonus gyvasčių. Padėtis šalyje kasmet blogėjo, badaujančių skaičius dvidešimtame amžiuje vis didėjo. Vien tik 1943 metais dėl kolonizatorių kaltės badu mirė 3,5 milijono žmonių. Apie tai Jawaharlal Nehru savo knygoje "Indijos Atradimas" rašo: Prieš akis iškyla skurdo ir Anglų viešpatavimo išsigimimo vaizdas. Tokis buvo Anglų viešpatavimo Indijoje kulminacijos taškas. Badas kilo ne del syihinių nelaimių, ne del gamtos jegų ir ne del karinių operacijų ar priešo blokados. Kiekvienas kompetetingas stebėtojas sutiks, kad badas buvo žmogaus rankų darbas, kad ji buvo galima numatyt ir jo išvengti".

Indira Gandi gimė įžymaus Indijos politinio ir visuomeninio veikėjo Jawaharlal Nehru šeimoje, praėjus savaitei po Didžiosios Spalio revoliucijos. Jos tėvas giliai suprato Didžiosios Spalio revoliucijos reikšmę. Tuo metu buvo neretai sunkus metas Indijoje. Šeimoje Indirą vadino "revoliucijos dukra".

Kolonizatoriai palaikė pragaištingą Indijos gyventojų susiskaldymą į kastas, neraštingumą, atsilikimą, skurdą. Milijonai žmonių sirgo, mirė nuo įvairių ligų, epidemijų. Sergančius "gydė" visokie fakyrai-burtininkai.

Tokiose sąlygose augo ir brendo Indira. Jos tėvas nuolat kolonizatorių buvo kalinamas, persekiojamas. Jau vaikystėje pajuto ne tik tėvo, pažangaus veikėjo persekiojimus, bet ir viso krašto socialines nelaimes. Indira studijavo Šantinikestane, dideliame tarptautiniame universitete, kurį įsteigė Rabindranatas Tagorė.

1947 metais Anglų viešpatavimas buvo panaikintas. Šalis tapo nepriklausoma. Nusikratė 200 metų trūkusį kolonizatorių jungą. Indiros tėvas Jawaharlal Nehru buvo išrinktas pirmuoju Indijos premjeru (1947-1964). Indira buvo savo tėvo palydovė beveik visose tarptautinėse konferencijose, dalyvavo susitikimuose su užsienio šalių vadovais. Tėvo politinės pažiūros, pagrįstos socializmo, demokratijos neprisijungimo principais, patapo ir jos pačios pažiūromis. 1959-60 metais ji išrenkama Indijos Nacionalio Kongreso pirmininke. 1973 metais INK. turėjo 12,000,000 narių. Didžiausia organizacija visoje šalyje.

Indira Gandhi

Nusikračius kolonialio Anglijos jungo, iš pat pradžių teko spręsti skurdo ir nedarbo problemas. Reikėjo spręsti sudėtingiausius vidaus ir užsienio politikos uždavinius. 1969-70 metais, kovodama su reakcijos jėgomis, stambių banku, daugelio pramonės šakų įmones, žemės plotus nacijonalizavo. Šalis kilo iš ekonomijos atsilikimo.

Ilgametė ir politinė kova užgrūdino Indirą Gandi. Kai kilo pavojus iš fašistinių ir imperialistinių elementų, norėjusių sustabdyti Indijos vystymasi, Indira užėmė tvirtą poziciją ir įvedė šalyje ypatingą padėtį.

1980 metais ji pasmerkė JAV ir Chinijos karinį susitarimą kaip sandėrį prieš TSSR, Indiją ir kitas šalis socialistinės kovojančias už taiką.

Visokeriopą pagalbą Indijai suteikė socialistinės šalys, padėdamos statyti pirmuosius ekonomikos gigantus, siųsdamos techniką, specialistus.

Indira Gandi savo kalboje pareiškė:

"Nuo pat pirmųjų dienų Tarybų Sąjunga išsikovojo mūsų pagarbą ir pasidžiavimą. Didžioji Spalio revoliucija padarė didžiausią įtaką visame pasaulyje. Joje mes pamatėme istorinį posukį kelyje į visos žmonijos šviesesnę ateitį. Mūsų indiškoji revoliucija ėjo savotišku keliu ir nuo pat pradžios mes jutome Tarybų Sąjungos simpatiją ir paramą."

Indira Gandi aštuonis kartus aplankė Tarybų Šalį. 1976 metais atsisveikindama Maskvoje pareiškė: Tegul Volgos ir Gango, Dono ir Godavario vandenys susilieja ir padaro mūsų planetą — mūsų bendrą gyvenvietę — dar žalesnę ir puikesnę".

K. Petrikienė

Kodėl moterys rečiau serga?

Statistika atkakliai teigia, kad moterų sveikata stipresnė negu vyrų. Šis fenomenas pasireiškia visuose gyvenimo etapuose — vaikų amžiuje daugiau miršta berniukų, vyrų amžiaus vidurkis trumpesnis nei moterų. Moterys rečiau serga kvėpavimo takų uždegimais, infekcijomis, kurias sukelia stafilokokai ir žarnų lazdelės, poliomielitu, virusiniu gastroenteritu. Kuo tai paaiškinama?

Massachusetts universiteto (JAV specialistai didesnį moterų atsparumą ligomis aiškina genetiniais veiksniais: jų chromosomų rinkiniuose yra ne viena X chromosoma, kaip vyrų, o dvi. Kaip žinome, kiekvienoje vyro ląstelėje yra dvi vadinamosios lytinės chromosomos — X ir Y. Moterų ląstelėje vietoj Y chromosomos yra antroji X chromosoma. Tyrinėtojai teigia, jog būtent X chromosoma turi genus, kuriuose užkoduotas imuniteto vystymasis. Organizmas, turintis dvi X chromosomas, žinoma, atsparesnis už organizmą, turintį savo ląstelėse tik vieną tokią chromosomą.

Stipresnis imunitetas moterims teikia ne tik pranašumų. Jos dažniau serga vadinamosiomis autoimuninėmis ligomis, tai organizmas savus baltymus per klaidą palaiko svetimais ir ima kovoti su jais.

"Mokslas ir Gyvenimas"

KANADOS ŽINIOS

MONTREAL, QUEBEC

PAKVIETIMAS

M. L. M. KLUBO BALIUS
Įvyks kovo 7 d.,
4 val. po pietų
3447 St. Lawrence Blvd.

Įžanga $6.

IŠ PAŠALPINĖS DR-JOS SUSIRINKIMO

Vasario 14 vyko mėnesinis Sūnų ir Dukterų Pašalpinės draugijos susirinkimas. Atsilankė gražus būrys narių. Mat pradžia metų, tai pareigingi nariai stengiasi laiku apsimokėti mokestį; be to, dabar kiekvienas domisi, kaip vystosi draugijos reikalai su valdžia ir apdraudos kompanija. Valdyba stengiasi kaip nors atsikratyt apdraudos charterio-privilegijų, nes juo toliau, juo daugiau draugijos reikalai sunkėja, ir tie reikalai draugijai kainuoja daug pinigo. Šiuo kartu valdyba konkretaus raporto dar negalėjo išduoti.

Šiame mitinge vienos minutės atsistojimu buvo pagerbtos mirusios ilgametė draugijos narė Anelė Braknienė ir Aldona Vanagaitė, kuri yra daug pasidarbavusi draugijai jos ruoštuose įvairiuose renginiuose.

Apsvarstyta visa eilė draugijos sergančių narių, kurių skaičius kiekvieną kartą didėja.

MIRŠTA IR JAUNESNIOJI KARTA

Visus giliai sujaudino **Aldonos Vanagaitės** mirtis. Ji trumpai pasirgus, vasario 9 d. amžinai užgeso. Giliame širdies skausme paliko motiną, sunkiai sergantį tėvą, du brolius ir mylimąjį. Velionė buvo malonaus ir tykaus būdo, visuomet buvo su šypsena, draugiška.

Gamta skaudžiai palietė Jono ir Julės Vanagų namus. Prieš 12 metų Vanagą ištiko paralyžius, atėmė kalbą. Ligoniui reikalinga nuolatinė priežiūra.

Kiek anksčiau vienas sūnus pergyveno sunkią operaciją, o neseniai kitas sūnus tik grįžo iš ligoninės, gydosi namie. O, štai, dabar — atėmė motinai brangiausią turtą — dūkrą, kuri šeimai buvo didelė parama.

Į šermenis ir laidotuves atsilankė gražus būrys tautiečių, kurie po palydų buvo puikiai pavaišinti.

Vasario 12 d. auto nelaimėje žuvo **Priest-Brown**, tai Agnes Naubūrienės anūkėlis, vos sulaukęs 27 metų amžiaus. Dideliame širdies skausme paliko tėvus, brolį, sesutę ir močiutę Naubūrienę.

Vasario 11 d. namuose rado mirusį **Juozą Milių** (Milerį) 59 m. amžiaus. Liko du broliai.

Nesenai mirė **Vytautas Judzentavičius**, sulaukęs 72 metų amžiaus. Jo palaikai išvežti laidoti į Torontą. Laidotuvėmis rūpinosi velionio sesuo ir švogeris P. V. Garneliai.

Visų mirusių šeimoms gili užuojauta.

SERGANTIEJI

Jeannie Buttino (Rimkiūtė) St. Cabrini ligoninėje pergyveno operaciją.

Petrė Valinčienė vilasalietė taipgi pergyveno operaciją Žydų ligoninėje.

Mike Čičinskas neseniai grįžo iš ligoninės. Sveikatą taiso namie.

Staigiai ir sunkiai buvo susirgęs Bronius Valatka. Ligoninėje jį atgavo. Dabar gydosi namieje.

Ona Michell tik grįžo iš ligoninės akių operacijos.

Linkiu visiems ligoniams greit pasveikti. **P.**

MONTREAL, QUE., CANADA

Mirus

Aldonai Vanagaitei

Reiškiame gilią užuojautą velionės tėvams, broliams ir jų artimiesiems, o mes apgailestaujame netekę malonios tautietės.

J. E. Urbanavičiai
L. P. Kisieliai
A. E. Morkevičiai
B. M. Šalčiūnai
P. M. Barzeeniai
D. E. Skardžiai
J. P. Taruškai
F. S. Spaičiai
J. V. Knistautai
P. M. Niaurai
J. N. Kaušylai
J. J. Vilkeliai
J. S. Čičinskai
Gh. A. Juškai
V. Rudinskas
F. Nakienė
J. Norris
M. Jonušienė
O. Veršinskienė
A. Kirkuvienė
J. Stukas
E. Petrauskienė
E. Vilkis
P. Bendžaitienė
A. Šuplevičienė
J. Braknys
M. Čekaitienė
A. Liepinaitienė
A. Petronienė
V. Vekterienė

V. Markewicz

TORONTIEČIŲ KRONIKA

GRAŽŪS FILMAI

Sekmadienį, vasario 15, Toronto Lietuvių Moterų Klubas buvo suruošęs įdomų parengimą — filmus ir vaišes.

Publika buvo susodinta apie baltomis staltiestėmis uždengtus stalus. Visi su nekantrumu laukė filmų. Klubo pirmininkė B. Janauskienė pranešė, kad bus rodomi Lietuvoje pagaminti filmai, ir pakvietė J. Ylą tuos filmus pademonstruoti.

Filmų rodymas tęsėsi dvi valandas.

Pirmasis filmas buvo apie Lietuvos mokyklas ir mokinius. Jis gražiai pavaizdavo, kaip jaunimas auklėjamas. Buvo labai įdomūs vaizdai.

Antrasis filmas parodė daugelį įdomių Lietuvos informacijų įvairių vaizdų vietovių.

Trečiasis filmas buvo apie Vilnių, Tarybų Lietuvos sostinę. Matėmė Valstybinį V. Kapsuko vardo universitetą, kuris praėjusiais metais paminėjo 400 metų sukaktį. Teko pamatyti kur gyvena dabartinės socialistinės santvarkos Lietuvos žymūs žmonės, mokslininkai, poetai, rašytojai ir kūrėjai.

Ypač dideli įspūdį padarė puikus operos teatras, prie kurio matesi žymaus dailininko K. Petrausko statula. Matėm interjerą. Darė gražų vaizdą.

Filmas puikiai sukombinuotas, bežiūrint sukelia daug minčių, didesnę meilę Lietuvai.

Ketvirtas filmas buvo dokumentinis apie tolimą Sibiro šiaurę, apie įmones, namus, įvairius projektus, šiauriečių gyvenimą. Buvo labai nuostabu matyti tokią šiaurės transformaciją. Dideli šalčiai, nedraugiška gamta nesulaiko žmonių nuo didžiulių statybų.

Matėm ir Kanados premjerą Trudeau lankantis tolimame Sibire. Iš tikro, Kanada, kuri taipgi turi tolimą šiaurę, gali daug ko pasimokyti iš tarybiniu žmonių, užkariaujančių užpolarines sritis.

Ir Kanada gali pasigamint tokią techniką, kokią tarybiniai žmonės naudoja.

Beje filmai buvo aiškinami angliškai, tai labai tiko mokantiems tik anglų kalbą.

Pasibaigus filmams, svečiai pakviesti nuraminti troškulį. Tuo laiku šeimininkės paruošė skanų maistą. Dalyviai pavakarieniavo. Prie kavutės mūsų klubietės patiekė jų pačių iškeptų pyragaičių.

Baigiant vakarienę, J. Mileris pranešė, kad P. Daugėla mini savo gimtadienį. Ant didelio torto sužibo žvakutės. Tortą iškepė žmona Margareta. Dalyviai padainavo "Happy Birthday".

Maistą paruošė: A. Poškienė, J. Kuisienė, I. Rukienė, A. Guobienė, H. Kelly, A. Ylienė, B. Janauskienė. Pagelbėjo A. Morkienė, Miss Kelly. Vyrai taip pat padėjo, tai: M. Guoba, J. Morkūnas, J. Žulys, J. Yla, J. Morkis. Pyragaičių dar paruošė draugės: A. Poškienė, J. Kuisienė, H. Kelly, I. Rukienė, A. Ylienė, M. Vaitkienė, H. Jarienė. Joms didelis ačiū.

SENIORŲ KLUBO ŽINIOS

Sūnų ir Dukterų Klubas (Senior Citizens) turi naują menedžerį Joną Morkį. Jis labai daug dirba klubo reikalus tvarkydamas. Klubiečiai jam dėkingi.

Pensininkai trečiadieniais renkasi palošti bingo, pasikalbėti, išgerti kavutės, pasivaišinti moterų atneštais pyragais. Paskaito laikraščius, žurnalus. Dažnai paminimi gimtadieniai vestuvinės sukaktys.

Būna ir prastesnių įvykių. Aktyvus klubo narys A. Gudžiauskas buvo sunkiai susirgęs. Smagu, kad greitai susveiko. Atvykęs į bingo visiems padėkojo už linkėjimus ir atlankymą.

TRUMPAI

E. Paberalienė gavo liūdną žinią iš Lietuvos, kad mirė jos vyriausia sesutė T. Tereševičienė. Gili jai užuojauta.

J. R. Kuktarų šeima savaitgalį linksmai praleido su sūnumi A. Leišiu, kuris buvo darbo reikalais atvykęs iš Edmontono.

Buvo iš Marmaro, Ont. atvykę A. A. Andersonai, iš New Lowell F. E. Laurusevičiai, iš Wasago Beach J. Barčas.

A. Poškienė dvi savaites praleido Floridoj. M. Paužienė su šeima sezonines šventes taipgi praleido Floridoj.

Susirgo F. Balnys randasi ligoninėj. **A.**

DETROIT, MICHIGAN

SERGA

Klubietė Antanina Kavalas (Kavaliauskienė) sunkiai susirgo ir nuo vasario 9-osios randasi Northwest General ligoninėje. Iš pranešimų, ji serga sunkiai, ir nežinome kada vėl begalės su mumis dalyvaut. Atsiminkime ją pasiųsdami jai kortelę į jos namus: Antanina Kavalas, 6426 Grandmont Road, Detroit, Michigan 48228.

Taip pat klubiečiai Alex ir Tillie Cotton praneša, kad jų dukra Mary randasi Bi-County ligoninėje jau penktą savaitę. Ją specialistai tiria, bet nesuranda ligos priežasties. Be to, klubietė Tillie Cotton yra daktaro priežiūroj širdies negalavimu, o vyras Alex Cotton prieš metus pergyveno smūgį, ir iki šiam laikui nevaldo dešinės rankos ir sunkiai bepavaikšto. Klubiečiams Alex ir Tillie Cotton įvykus jų gyvenime tokioms nelaimėms pergyventi, reiškiame gilią užuojautą ir kiek galint greičiau susveikti.

LIETUVIAI INVESTATORIAI

Moterys investatorės savo mėnesiniam susirinkime posėdžiavo vasario 14 d. vėliau ir vaišinosi Topinka's gražiame restorane, o vyrai investatoriai tą pačią dieną buvo susirinkę Alfons Rye namuose. Po susirinkimo namų šeimininkė Emma Rye jiems patiekė skanią vakarienę.

KELIAUJA

Vasario 20 klubietė Diana Rye ir jos draugė Margie Woods iš Detroito išvyko ir kelioms dienoms lankėsi Las Vegas, Nevada.

Vasario 21 klubiečiai Tony ir Bertha Rye ir jų dukterėčia Judy Rye išvyko į Chicagą aplankyt David Rye, gyvenantį ir studijuojanti Chicagoje universitete.

David yra vienintelis Tony ir Bertha Rye sūnus.

KLUBO SUSIRINKIMAS

Klubo patalpose vasario 22 įvyko Detroito Lietuvių Klubo mėnesinis susirinkimas. Dalyvavo gražus burys narių. Į klubą įsirašė naujas narys Antanas Kazlauskas, 56 m. amžiaus.

Baigiant susirinkimą Albinas Bubnelis visiems padėkojo už gražų priėmimą ir padraugavimą su jo broliu Sigitu Bubneliu, neseniai čia viešėjusiu iš Tarybų Lietuvos. Sakė brolis laimingai sugrįžo namo. Rašo, kad kelione labai pasitenkinęs ir ypač dėkingas už gražią viešnagę.

Iždo globėjas Kęstutis Garelis trumpai pasakė apie savo viešnagę San Antonio, Texas ir Kalifornijoj. Texas valstijoj jis ir jo žmona Antonette pirmą kartą pamatė savo sūnaus Aaron anūką — mažyti Kęstutį. Iš Texas jie aplankė savo tetą Mary Ginaitienę ir jos šeimą bei savo brolį Edwardą, taip pat jo šeimą gyvenančius Kalifornijoj. Sakė, viešnagė buvusi trumpa, bet įdomi ir maloni.

Sekantis Detroito Lietuvių Klubo susirinkimas įvyks kovo mėn. ketvirtąjį sekmadienį, būtent kovo-March 22 d. Įsidėmėkite, kad kovo mėn. yra penki sekmadieniai, bet klubo susirinkimas įvyks ketvirtajame.

MOKĖKITE DUOKLES

Laikas bėga. Kad nebūtumėt suspenduoti, visi klubiečiai skubėkite užsimokėt savo duokles. Ateikite į kovo mėn. susirinkimą arba duokles prisiųskite Finansų sekretoriui: Servit Gugas, 9128 Dale, Detroit, Michigan 48239. Nepamirškite jog duoklės šį metą yra $10.

AČIŪ UŽ PAGALBĄ

Visuomet malonu, kai kas nors telefonu praneša žinių apie Detroito ir apylinkės lietuvius. Šį ką noriu išreikšt didelę padėką Emma Rye, kuri man visuomet praneša, ką veikia čiagimiai lietuviai. Jai už talką nuoširdus ačiū!

PAVASARINIS BANKETAS

Detroito Lietuvių Klubo pavasarinis banketas įvyks balandžio-April 12 d., tuoj po LDS susirinkimo. Klubo šeimininkės jau tariasi kokius paruošti pietus. Tikimės, kad jie bus skanus, taip kaip būdavo praeityje. Pietums kaina bus tik $6 asmeniui. Visi įsidėmėkite dieną ir ruoškitės su klubiečiais bankete dalyvaut.

NEPAMIRŠKITE GIMTADIENIO

Tikiu, kad visi jau žino, jog "Laisvės" 70-ies m. gimtadienis artėja. "Laisvės" šėrininkų suvažiavimas bus New Yorke balandžio — April 26 d., o po suvažiavimo vyks didelis jubiliejinis banketas — paminėti "Laisvės" 70-ies metų gimtadienį.

Stefanija Masytė šiam istoriniam įvykiui jau renka detroitiečių pasveikinimus. Kurie dar pasveikinimų neįteikėt matykite Stefaniją Masytę Detroito Lietuvių Klube susirinkimuose. Detroitas aukomis, "Laisvei" kaip ir kitais metais, turi gerai pasirodyt! **Stefanija**

Įvairios žinios

Belfast, Šiaurinė Airija. — Britų politikė Bernadette Devlin McAliskey, kuri sausio 16 d. buvo sužesta su vyru per pasikėsinimą prieš jų gyvybę, kartu su vyru išsirašė iš ligoninės. Ji buvo peršauta net septynis karttus. Trys protestantai, kurie buvo suimti po pasikėsinimo, dabar sėdi kalėjime ir laukia bylos. Bernadette yra stipri katalikų veikėja parlamente.

Madrid. — Daugiau kaip milijonas žmonių išėjo į gatves demonstruoti prieš karinį perversmą, kuris čia buvo sumanytas prieš keletą dienų, kai kraštutiniai dešinieji buvo numatę nuversti valdžią ir buvo įsiveržę į parlamento rūmus. Spauda rašo, kad dešiniųjų šalininkai susprogdino keletą bombų, bet sužeistų nebuvę.

London. — Michael Foot, britų darbo partijos opozicijos vadas, Parlamente pareiškė, kad britų vyriausybė turėtų rimtai sutikti Tarybų Sąjungos vadovo Leonido Brežnevo konstruktyvius pasiūlymus dėl nusiginklavimo pasitarimų su Amerika atnaujinimo.

Madrid. — Naujasis ministras pirmininkas Leopoldo Calfo Sotelo paskelbė savo kabinetą, kurio sąstate pirmą sykį nėra jokio kariškio— visi civiliai. Užsienio reikalų ministru ir toliau pasiliko Jose Pedro Perez, didelis NATO šalininkas.

Washington. — Prez. Reagan prašys Kongresą, kad jis patvirtintų $222.8 bilijonų karinį biudžetą. Jis yra $33 bilijonais didesnis už buvusio prezidento Carterio karo biudžetą.

Varšuva. — Vyriausybė patvirtino planą įvesti maisto korteles mėsai ir cukrui. Taip pat pradėjo kampaniją prieš girtuokliavimą.

Kiel, Fed. Vokietija. — Apie 130 policininkų buvo sužeista pereitą savaitgalį šiame uostamiestyje įvykusiose demonstracijose prieš atominius įrengimus.

"LAISVĖS" REIKALAI

Žemiau skelbiame aukas gautas nuo 1981 m. sausio 22 d. iki vasario 24 d.

* * *

Sveikina "Laisvės" 70 m. jubiliejų:

Mary Zeikus, Rockville, Md., per N. Ventienę	$170.00
Margareta Mozūraitienė ir sūnus James, San Leandro, Cal., per V. Taraškienę	100.00
Juozas Mankauskas, Crown Point, N. Y.	00.00
J. Laurusevičius(Lorens),New Lowell,Ont.,Canada	70.00
M. Stakovas, Windsor, Ont., Canada	68.00
Sarah Bimbienė, Hawthorne, N. J., prisiminimui mirusio vyro Juozo	50.00
Petronė Malinauskienė, Chicago, Ill.	50.00
Bertha Walins, Anna Maria, Fla., per A. Aleknienę	25.00
J. Jordan, Palm Beach, Fla.	25.00
M.Hacinkevičius,Great Neck,N.Y.,per N.Ventienę	25.00
Josie Vasil, Valrico, Fla.	20.00
Helen Žilinskas, St. Petersburg, Fla., prisiminimui mirusio vyro Jono	20.00
Mary Adams,Lake Ronkonkoma,N.Y.,per N.Ventienę	10.00
P. Kolendo, Richmond Hill, N. Y., per N. Ventienę	10.00
Marcella Wassel, per Frances Jordan, Chicago, Ill.	10.00
Frances ir Edward Jordan, Chicago, Ill.	10.00

* * *

K. Kalošas, Halifax, Mass., aukojo "Laisvės" Bendrovės du šėrus	10.00

Kitos aukos:

* * *

Paul J. Blieka, Canby, Oregon	100.00
Stella Danis, Miami, Fla., prisiminimui mirusio vyro Jurgio, per N. Iešmantienę	50.00
S. Grublin, Foster City, Cal., per V. Taraškienę	50.00
H. Žukienė, Johnson City, N. Y., per Helen M. Pine	26.00
Ona Babarskienė, Richmond Hill, N. Y.	25.00
Jurgis Shatkus, Peorio, Ill., prisiminimui mirusių tėvelių Jono ir Onos Shatkų	20.00
Mini ir Vyt. Yuden, Mountain Home, Ark.	15.00
Helen Kairys, Pittsburgh, Pa.	13.00
V. Baltušis, Roslindale, Mass.	13.00
Malvina Bručienė, Richmond Hill, N. Y.	10.00
A. Berskis, Scarborough, Ont., Canada	10.00
Josephine Sisevičienė, Chicago, Ill.	10.00
Paul Skuja, Bothwell, Ont., Canada	10.00
Joseph ir Josephine Pluščiauskai, per V. Bunkienę, St. Petersburg, Fla.	10.00
Jurgis ir Nellie Kukeniai, Cowansville, Que., Canada	10.00
A. N. Anderson, Marmora, Ont., Canada	10.00
V. Samuolis, Chicago, Ill.	10.00
Jonas Feiza, Cicero, Ill.	10.00
V. Augutis, Lauderdale Lakes, Fla.	8.00
Lucy Pukelevičius, West Wyoming, Pa.	8.00
Elena Brazauskienė, Hartford, Conn.	8.00
Patricia B. Petrus, Haverhill, Mass.	6.00
J. Saškas, Philadelphia, Pa., per J. Kazlauską	5.50
J. Kazlauskas, Philadelphia, Pa.	5.50
Joe Lynn, per Jona Vaičekauską, Binghamton, N. Y.	5.00
Peter Markus, Glencoe, Ont., Canada	5.00
J. Morkis, Toronto, Ont., Canada, per A. Ylienę	5.00
Dorothy Yuden Murelis, Warminster, Pa.	5.00
Paul ir Margaret Daugėlai, Willowdale, Ont., Canada	5.00
Anna Dockus, Cicero, Ill., per Vilnies adm.	5.00
Anna Gritz, Cambridge, Mass., per E. Repšienę	5.00
Katherine Sanders, Glen Ellyn, Ill.	3.00
Paul Žukauskas, Hartford, Conn.	3.00
K. Maciūnas, Philadelphia, Pa.	3.00
John Pupis, Pasadena, Cal.	3.00
Antoinette Gerdus, Washington, Ill.	3.00
F. Spaičys, Montreal, Que., Canada, per P. Kisielienę	1.50

* * *

Širdingai dėkojame.

ADMINISTRACIJA

DETROIT, MICHIGAN

LIŪDNAS PRISIMINIMAS

Jau aštuoneri metai, kai mirė mūsų mylimiausias

Mikas Detroitietis

[MIKE MASYS]

Mirė 1973 metų kovo 7 dieną

Kiekvieną dieną jo ilgimės ir mintyse kartojame šiuos žodžius:

"Gyvenimą užbaigei ir užmerkei akis,
Amžinu miegu ramiai užmigai,
Nustojo tau plakusi pailsusi širdis
Savo mylimą dukrą Stefaniją ir žmoną Teofilę
Liūdėt palikai . . . . . ."

Ilsėkis ramiai, brangusis, savo nameliuose Woodlawn kapinių įsienyje. Mes Tave nuolat lankysime, liūdėsime ir niekad nepamiršime.

Liūdinti **dukra STEFANIJA**
ir **žmona TEOFILĖ**

NEPAMIRŠKIME!

Šie 1981 metai "Laisvės" 70 m. jubiliejiniai.
"Laisvės" dalininkų suvaziavimas įvyks

balandžio 26 d. 10 val. ryto,
Laisvės salėje,
102-02 Liberty Ave.,
Ozone Park, N. Y.

Po suvažiavimo, 2 val. po pietų turėsime ypatingai puikų koncertą, kurį atliks mėnininkai iš Tarybų Lietuvos. Svečių turėsime iš tolimesnių Jungtinių Valstijų kolonijų ir iš Kanados.

Po meninės programos bus banketas, puikūs pietūs, paruošti Jono Belecko priežiūroje.

Auka—$15.

ST. PETERSBURG, FLORIDA

Vasario 7 Klubo salėje įvyko klubiečių mėnesinis susirinkimas. Tylos minute buvo pagerbtas miręs Klubo narys Kostas Damalakas.

Po to susirinkimą vedė Klubo prez. V. Bunkus. Jis pranešė, kad į klubą įsirašė naujas narys Larry Strack. Ačiu jam.

Šiame susirinkime Klubo valdyba pateikė metinį raportą. V. Bunkus pateikė metinės Klubo veiklos raporta, padėkojo valdybai bei direktoriams už prisidėjimą darbu palaikant Klubą geroje tvarkoje.

Finansų sekretorė Adelė Pakalniškienė pateikė platų Klubo finansų raportą.

Ji taipgi pranešė, kad praėjusiais metais mirė 10 Klubo narių ir nauju gauta 7.

Iždininkė Tillė Lukienė su atskaita sutiko.

Iš renginių komisijos raportą pateikė Pranas Mockapetris.

Protokolų sekretorė Aldona Aleknienė taip pat padėkojo visiems, kurie prisidėjo prie įvairių klube darbų. Aldona, kaip svečių priėmėja pranešė kad praėjusiais metais mūsų klubą aplankė nemaža svečių iš įvairių valstijų. Raportai priimti. Po susirinkimo šeimininkė Violet Kuzmickienė su pagalbininkėm Helena Sauriene, Stella Daraška svečius pavaišino.

Po pietų Helenos Janulytės vadovybėje atlikta dainų programa.

Šiuo metu St. Petersburge atostogauja Elena Brazauskienė ir jos draugė Vera iš Hartford, Conn.

Elena Brazauskienė turi gerai išlavintą soprano balsą. Ji dainavo mūsų renginiuose solo ir su Stasiu Kuzmicku duetus. Buvo malonu klausytis. Jiedu žavėjo mūsų publiką. Salėje skambėjo gausūs aplodismentai.

Pabaigai Helenos Janulytės vadovybėje Dainos Mylėtojų choras padainavo keletą dainelių. Turiu priminti, kad Elena Brazauskienė dainavo kartu ir su Dainos Mylėtojų choru.

Pianistė Helena Janulytė ir solistė Elena Brazauskienė.

KUOPOS VEIKLA

Vasario 14 Lietuvių Piliečių salėje įvyko LLD 45 kuopos susirinkimas. Jį pravedė kuopos pirm. Stasys Kuzmickas. Buvo tylos minute pagerbtas miręs Kostas Damalakas.

Kuopos valdyba bei renginių komisija pateikė raportus. S. Kuzmickas kalbėjo, kad kuopos veikla buvo gera. Žiemos metu publikos visuomet prisipildo pilna klubo salė.

S. Kuzmickas pranešė kad kovo 14 bus paminėta Tarptautinė moters diena su dainų programa bei kalbomis.

Finansų sekretorė Julė Andriulienė pateikė platų finansų raportą. Paminėjo, kad praėjusiais metais mirė 11 kuopos narių, o naujų gauta 8.

Iždininkas Povilas Alekna su raportu sutiko.

Julė taipgi pranešė, kad šiemet į kuopą įsiraše Jonas Baltrūnas. E. ir L. Orandai ir Walteris Alaveckis.

Kuopos finansų knygas sutiko patikrinti Walteris Dūda ir Petras Zaukas. Raportai priimti.

Pabaigus susirinkimą šeimininkės pateikė pietus.

Po pietų Choro pirmininkas S. Kuzmickas pranešė, kad šiandien paminėsime Dainos Mylėtojų choro 16-kos metų gyvavimo sukaktį.

Jis pasakė ir trumpą įžanginę kalbą. Po to pristatė Aldoną Aleknienę. Ji plačiau papasakojo kaip prieš 16 metų buvo suorganizuotas Dainos Mylėtojų choras.

Priminė, kad tuo metu St. Petersburge gyveno negausus skaičius pažangiu lietuvių ir chorą suorganizuoti nebuvo.

Buvo sunkios ir nepalankios salygos nes neturėjo savo pastogės. Šiandien mes galim džiaugtis, kad turime gražią salę ir galime dainuoti ir didžiuotis.

Po kalbų sekė dainų programa. Dainavo solo Amelija Young, Stasys Kuzmickas ir Elena Brazauskienė duetus S. Kuzmickas solo ir E. Brazauskienė solo. Po to vyrų ir moterų grupės koncertą pabaigė bendras Dainos Mylėtojų choras. Koncertui piani nu akompanavo Helena Janulytė. Publika daininingkams širdingai paplojo. Toliau sekė šokiai ir draugiški pokalbiai iki vakaro. **V. Bunkienė**

SERGA

Greit bus dvi savaites, kaip klubo viceprezidentas Juozas Vaitkus guli Hubert Rutland ligoninėje. Gydytojai darė tyrimus. Surado, kad jojo skrandyje kastai netvarkoje. Šio mėnesio 25 buvo operuotas. Jo žmona Bronė pranešė, kad operacija pavyko gerai.

Linkiu Juozui greit ir pilnai susveikti. **Verutė B.**

"Laisvės" namo reikalais

Vasario 14 d. "Laisvės" namo Bendrovės direktoriai pas draugus B. W. Keršulius pasitarė "Laisvės" namo reikalais. Pasitarime. sveikatai pašlijus, negalėjo dalyvauti A. Rainienė.

Iš Namo Bendrovės dalininkų suvažiavimo išrinktųjų direktorių, net trys direktoriai mirė: Jurgis Bernotas, Pranas Varaška ir Jurgis Varesonas; dėl senatvės ir ligos Jonas Grybas taip pat nebegali pasitarimose dalyvauti.

Namo Bendrovės direktorių ilgametis pirmininkas Walteris Keršulis, sulaukęs 92 metu, iš pirmininko pareigų pasitraukė, bet pasiliko direktoriumi.

Pirmininko pareigas eiti prisiėmė L. D. S. veikėja ir "Laisvės" raštinės tarnautoja Amilija Juškovic, kuri ir tapo išrinkta pirmininke.

"Laisvės" namas susidure su sunkumais: visi direktoriai yra nebejaunuoliai, o namui pataisymų — daug, reikia samdyti mechanikus. Tas šiais laikais sudaro dideles išlaidas.

Buvo kalbėta salę išdažyt ir kiti pataisymai, prieš "Laisvės" 70-ies metų jubiliejaus minėjimą.

Nesant daugiau reikalų, pasitarimas baigtas.

APIE AIDO CHORĄ

Aido choras pradėjo mokytis intensyviai dainų, tarptautinės Moters Dienos minėjimui įvyksiančiam kovo 8 dieną. Mokytoja Mildred Stenler tai dienai parinko keletą tinkamų ir gražių dainų. Aidiečiai stengiasi tas dainas gerai išmokti.

Po pamokų choriečiai pasivaišinome; vaišes paruošė mūsų aidietė Tessie Stočkienė. Už mūsų gerą choristę išgėrėme ir taurelę jai palinkėjome geros sveikatos ir padainavome ilgiausių metų.

Prie vaišių stalo apkalbėti tolimesni Choro reikalai, būtent kaip geriau pasiruošti "Laisvės" 70 metų sukakties minėjimui. Tam "Laisvės" paminėjimui vienas choristas Mečislovas Hacinkevičius įteikė $25 auką. Jam labai ačiū.

LAIŠKAS SU DOVANA

Gavome Marytės Zeikus labai nuoširdų laiškelį ir auką "Laisvės" jubiliejaus paminėjimui: $170 ir už dvi prenumeratas, viso $200.

Marytė seniau gyveno Brooklyne, dirbdavo "Laisves" parengimose virtuvėje, uždirbti pelno "Laisvės" išlaikymui.

Laiške Marytė rašo:

Aš gerai prisiminu savo vaikystės dienas ir pirmą pasaulinį karą, koks jis buvo baisus, kiek prikankino žmones. Mano didžiausias troškimas yra, kad karų ir žudynių daugiau nebūtų!

Į Ameriką atvykau 1925-aisiais metais. Buvo didelis nedarbas, kriaučiai mažai bedirbo. Man buvo pradžios gyvenimas Amerikoje labai vargingas.

Nuo pat atvykimo skaitau "Laisve" ir pagal išgalę, ją paremiu.

Šia proga ir noriu nuoširdžiai pasveikinti "Laisve", sulaukusią 70-ies metų sukaktį. **P. V.**

Iš Niujorko Lietuvių Moterų Klubo susirinkimo

Niujorko Lietuvių Moterų Klubo susirinkime, vasario 17 d., tvarką vedė mūsų klubo vicepirmininkė Marytė Stukienė.

Po sekretorės Nastės Buknienės tvarkingai parašytų ir perskaitytų užrašų iš pirmesnio susirinkimo, pirmininkė Ieva Mizarienė pranešė, kad mirė klubietė Josephine Augutienė. Taipgi pranešė, kad susižeidė klubietė Frances Maželienė. Ji ligoninėje. Finansinį raportą pateikė iždininkė Nelė Ventienė, kuri, sergant finansų sekretorei Anne Yakstis, abu darbu atlieka labai sėkmingai.

Svarbiausias šiame susirinkime reikalas buvo, tai aptarti ruošimą Moters Dienos minėjimo. Tai įvyks kovo 8 d., 2 val. po pietų, Laisvės salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y. Meninę programą atliks Aido Choras vadovybėje mokytojos Mildred Stensler su solistais Victor Becker ir Nele Ventiene. Nastė Buknienė skaitys tai dienai pritaikytą poeziją. Žurnalistė Irena Krivickienė pasakys kalbą, Jonukas ir Jurgutė Krivickai taipgi pasirodys su daina bei poezija.

Po įvairios ir neilgos programos bus vaišės.

Maistu Moters Dienos minėjime prisidės M. Šukaitienė, S. Stasiukaitienė, P. Kolendo, A. Yuskovic, A. Babarskienė, N. Ventienė, M. Stukienė, T. Stočkienė ir A. Lupsevičienė. Turėsime daug skanumynų — namie paruošto maisto.

Sausio mėnesį susirinkime aukojo $2 N. Skublickienė. Atsiprašome, kad buvo praleistas jos vardas.

Mus sveikino klubietės Elena Brazauskienė ir Emilija Liepienė, kurios atostogavo Floridoje. Taipgi sveikino klubietė Mary Adams iš Lake Ronkonkoma. Dėkojame klubietėms, kad mūs nepamiršta.

Po susirinkimo, kaip ir visuomet, buvo užkandžių, kuriuos aukojo: P. Kolendo, A. Babarskienė ir M. Šukaitienė. Sužinojome, kad tą dieną P. Kolendo minėjo savo gimtadienį, tad jai sudainavome "Happy Birthday". **IM**

Ir tokių pasitaiko...

New York. — Šis miestas turbūt mus sumušęs rekordą, kiek tai liečia vagišius. Anądien buvo paskelbta, kad devynerių metų berniukas, naudodamas žaisliską ginklą, nuėjo į banką ir jį "apiplėšė", gaudamas $118. Kai jau laikraščiai parašė, kad toks "apiplėšimas" įvyko, į policijos būstinę New Yorke atėjo ir pats kaltininkas su advokatu. Spauda neskelbia nusikaltėlio vardo, nes, sako, tai esą prieš įstatymus, bet rašo, kad berniukas esąs iš šeimos, kur tėvas išsiskyręs su žmona ir gyvena vienas su juo. Vistiek vaikas pasigyrė, kad jis padaręs tokį "didvyriškumą", ir tėvas jam pasakė, kad geriau būtų apie tai pranešti policijai, ir dėl visko pasisamdė advokatą.

Užrašykite savo draugams "Laisvę"

Moters Dienos Minėjimas

Sekmadienį, Kovo 8 d., 2 val. po pietų
NIUJORKO LIETUVIŲ MOTERŲ KLUBAS
rengia tos dienos minėjimą

Žurnalistė Irena Krivickienė

Solistė Nelė Ventienė

Programa bus trumpa ir įvairi. Aido Choras, vadovybėje Mildred Stensler, mums duos meninę programą. Kalbą pasakys žurnalistė Irena Krivickienė, o Krivickų Jonukas ir Jurgutė taipgi pasirodys gal su daina, gal su eilėmis.

Nastė Buknienė skaitys Moters dienai eilėraščius.

Po programos bus vaišės.

VIETA: Laisvės salėje, 102-02 Liberty Ave., Ozone Park, N. Y.
Auka $5.—

Ruoškimės "Laisvės" 70 m. sukakties minėjimui

BRIEFS

Elena Brazauskas and her friend Vera from Hartford, Conn. are back from their vacation in St. Petersburg, Fla., and are very pleased with their trip. They were staying with Mrs. Sharkey and her daughter Helen and they were just wonderful to them, she says. She will be at "Laisve's" anniversary affair.

* * *

The latest research shows that the folks who live longest are those who are a few pounds overweight.

* * *

An average American child currently has one chance in three of having a major heart attack before reaching the age of 60, says William Kannel, director of the Framingham Heart Study group in Framingham, Mass.

* * *

A letter sent to Ronald Reagan on December 17 was signed by more than 150 respected religious leaders of all the major denominations. It says in part:

"As religious leaders, we write to you out of a growing concern and with great urgency. There is increasing and alarming evidence that military governments in many countries are viewing your election as a green light for suppression of legitimate dissent, and for widespread arrest and imprisonment, torture and murder."

* * *

May Steven's art exhibition is opening Saturday, March 7, 1981 and will be in Lerner-Heller gallery (956 Madison Avenue, New York) till March 31.

* * *

International Democratic Women's Federation was organized 35 years ago. It is world's largest women's organization. It's three basic goals are peace in the world, women's equality and happiness of the children.

These goals are the goals of all progressive people. Today the spot light is on women. A happy **Women's Day** to all Lithuanian women who have worked for progressive organizations, for peace and a better future for all. **Ilse**

WATERBURY, CONN.

Mirus

Hipolitui Paul Kuteliui

Reiškiame gilią užuojautą jo sūnui Charles W. Kuteliui, dukrai Ann Krochenko, anūkams, proanūkiams ir visiems giminėms bei draugams jų liūdnoje valandoje.

LDS 28 KUOPOS VALDYBA ir NARIAI

RICHMOND HILL, N. Y.

LIŪDNAS IR SKAUDUS PRISIMINIMAS

Juozas Babarskas

Mirė 1976 m. kovo 10 d.

Jau praėjo penkeri metai nuo mano mylimo vyro, dukrelės tėvo ir anūkių senelio mirties. Negailestingoji mirtis atėmė jį iš mūsų tarpo. Mes kasdieną ilgimės jo.

Liūdinti **žmona—ANA**
duktė—IRENE
ir šeima

LAWRENCE, MASS.

Mirus

Steve Shlakis

Reiškiu gilią užuojautą jo žmonai Blanch ir visiems artimiesiems. Mes, jo draugai, labai apgailestaujame praradę taip mylimą draugą.

ANTONETTE RAČKAUSKIENĖ
Haverhill, Mass.